

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Економіко-правовий факультет

Кафедра кримінального права,
кримінального процесу та криміналістики

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)

ПРОГРАМА КУРСУ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Для студентів денного відділення
економіко-правового факультету

Спеціальність: 081 «Право»
Рівень вищої освіти: перший бакалаврський

Одеса
2019

Укладачі:

Чуваков О.А., д. ю. н., професор, професор кафедри кримінального права кримінального процесу та криміналістики

Павлова Т.О., к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики

Кучанський С.М., старший викладач кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики

Рецензенти:

Миколенко О. І., д. ю. н., професор, професор кафедри адміністративного та господарського права

Родіонова Т.В., к. ю. н., доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики

Рекомендовано до друку

Вченою Радою економіко-правового факультету
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.
Протокол № 10 від 29 травня 2019 року.

К82 **Кримінальне** право України (особлива частина) : програма курсу та методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни / [укл.: Чуваков О.А., Павлова Т.О., Кучанський С.М.]. – Одеса, 2019. – 108 с.

УДК 343.3/7

© Чуваков О.А., Павлова Т.О.,
Кучанський С.М., 2019

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Кримінальне право України належить до фундаментальних та профілюючих навчальних дисциплін. Кримінальне право базується на нормах закону України про кримінальну відповідальність, яке, в свою чергу, відображає основні напрямки протидії злочинності.

Знання інституті кримінального права є необхідно умовою правильної кваліфікації злочинів та успішної роботи за фахом.

Предметом вивчення дисципліни «Кримінальне право» є положення відповідно до структури курсу, що базуються на нормах закону України про кримінальну відповідальність, яка складається із Загальної та Особливої частин. У Загальній частині вивчаються основні інститути кримінального права, які передбачені у 17 розділах. Особлива частина складається із складів злочину, вичерпний перелік яких передбачено у 20 розділах закону України про кримінальну відповідальність.

В умовах сьогодення здійснюється реформування вищої освіти з метою якісної організації самостійної роботи студента. СРС – форма навчального процесу під керівництвом і контролем викладача, у ході якого вдосконалюється творча діяльність з набуття та закріплення наукових знань, освоюються нові навички пізнання, формується науковий світогляд та власні переконання з використання отриманих знань та вмінь у практичній діяльності.

Предметом вивчення дисципліни «Кримінальне право України» є основні положення відповідно до структури курсу.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити студентів із основними етапами формування основних інститутів кримінального права, прослідити їх значення у становленні національної системи права України;

- сприяти розвитку в студентів самостійності мислення, засвоєнню ними спеціальної юридичної лексики і термінології, формуванню їх правової культури.

Досконале вивчення дисципліни дозволить запобігти помилок при застосуванні норм Кримінального кодексу України.

Нормативна дисципліна «Кримінальне право України (Особлива частина)» вивчається студентами третього курсу економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова в п'ятому та шостому семестрі. Планом навчального процесу для вивчення курсу цієї дисципліни відведено 7 кредитів (210 години учбових занять). З них на лекції передбачено – 48 годин, на практичні та семінарські заняття – 54 годин, на самостійну роботу – 108 годин. Формами контролю є залік та іспит. Дисципліна вивчається з застосуванням кредитно-модульної системи (КМС) і складається з чотирьох залікових модулів.

До іспиту допускаються студенти, що відпрацювали всі пропущені заняття, виправили незадовільні оцінки, отримані на семінарських заняттях, набрали мінімальну кількість балів і успішно здали залікові модулі.

Одним з обов'язкових елементів навчального плану для студентів є підготовка до практичних занять. Для цього студентам необхідно ознайомитися з рекомендованою учбовою, учбово-методичною літературою, нормативно-правовими актами з кожної теми. Виконання завдань по темах курсу є обов'язковою умовою підготовки до практичних занять. При підготовці до практичних занять необхідно:

- ознайомитись з питаннями теми;
- прочитати відповідні питання в підручнику або конспекті;
- ознайомитись з нормативними матеріалами;
- ознайомитись з літературними джерелами, які додаються в плані практичних занять; розв'язати завдання до теми.

Для засвоєння матеріалу з курсу студентам слід у ході самостійної роботи ознайомитися з положеннями основної та додаткової літератури: Конституції України; рекомендованих міжнародно-правових документів; Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, Кримінально-виконавчого кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, постанов Пленуму Верховного Суду України; рекомендованою спеціальною літературою, в тому числі підручниками та навчальними посібниками з кримінального права.

Основною формою контролю є тестовий контроль та якість виконання завдань до кожної теми, за допомогою яких можливо визначити рейтинг кожного студента. Інтегральна оцінка засвоєння студентом знань та вмінь з навчальної дисципліни складається з оцінок, одержаних за різні модулі та результати підсумкового контролю.

Для розв'язання завдань необхідно завести окремий зошит, при необхідності записати тези відповідей на питання практичних занять. Розв'язання завдань має бути чітким, повним, обов'язкова присутність посилання на статті нормативних актів з позначкою, коли і ким він був виданий; має бути особисте тлумачення проблеми на підставі чинного законодавства.

Студентам необхідно постійно проводити моніторинг нових нормативно-правових актів, що приймаються Верховною Радою, Урядом, Президентом України.

У результаті вивчення курсу студенти мають:

Знати:

- систему Загальної та Особливої частини кримінального права України, зміст її інститутів та їх взаємозв'язок;
- нормативне визначення кримінально-правових понять та спеціальну термінологію;
- основні тенденції і напрямки розвитку науки кримінального права.

Вміти:

- орієнтуватися в системі кримінального законодавства України;
- розкривати зміст кримінально-правових норм;
- аналізувати склади злочинів відповідно до їх ознак;
- застосовувати роз'яснення Пленуму Верховного Суду України у вирішенні конкретних завдань.

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальна нормативна дисципліна «Кримінальне право України (Особлива частина)» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу (КМСОНП).

Дана система запроваджується з метою удосконалення системи контролю якості знань студентів, сприяння формуванню системних та систематичних знань, стабільної самостійної роботи впродовж семестру, підвищення об'єктивності оцінювання знань та адаптації до вимог, визначених Європейською системою залікових кредитів (ECTS).

Оцінювання знань студентів повинно сприяти реалізації низки завдань, зокрема:

- підвищення мотивації студентів до системного навчання впродовж семестру та навчального року, переорієнтація їх цілей з отримання позитивної оцінки на формування системних, стійких знань, умінь та навичок;
- відповідність переліку, форм, та змісту контрольних заходів вимогам КМСОНП;
- відкритість контролю, яка базується на ознайомленні студентів на початку вивчення дисципліни переліком, формами та змістом контрольних завдань, критеріями та порядком їх оцінювання;

- подолання елементів суб'єктивізму при оцінюванні знань, що забезпечується виконанням індивідуальних завдань із застосуванням модульної системи оцінювання, іспиту;
- розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей студентів, розвитку їх творчого мислення, та підвищення ефективності навчального процесу.

Ця дисципліна вивчається протягом двох семестрів та складається з чотирьох змістових модулів (ЗМ). По завершенню курсу студенти в шостому семестрі складають іспит. На іспит виносяться вузлові питання, типові і комплексні завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх при вирішенні практичних завдань.

Оцінювання знань студентів здійснюється шляхом виконання індивідуальних завдань, які включають *поточний (модульний ЗМ1, ЗМ2, ЗМ3, ЗМ4), підсумковий (КПМ) та семестровий (СК) контроль*.

Результати контрольних завдань оцінюються за 100-бальною системою.

За результатами оцінювання змістового модуля студентам виставляються бали.

Максимальна кількість балів, що може набрати студент у шостому семестрі за один ЗМ дорівнює 30-ти балам. За два змістовних модулі студент може одержати максимум 60 балів (по 30 балів за кожний ЗМ), які додаються до наступних максимально можливих 40 балів (до 20 балів за кожну вірну відповідь усного завдання), що одержуються ним за комплексний підсумковий модуль (КПМ).

Під час викладання матеріалу лекцій лектор може здійснювати контрольні опитування студентів. Максимальна оцінка, яку студент може отримати за ці опитування складає 20 балів, які є складовими КПМ.

Орієнтовні форми контролю знань на семінарських заняттях та їх оцінка:

- доповідь (виступ на задану тему) – до 5 балів;
- доповнення доповіді – до 3 балів;
- експрес опитування – до 3 балів;
- колоквіум – до 4 балів;
- самостійна робота – до 4 балів;
- домашня робота – до 4 балів;
- есе (короткі відповіді на запитання) – до 3 балів;
- тестування (з набору суджень вибрати вірні) – до 3 балів;
- реферат (змістовна письмова робота на задану тему з аналізом літератури та висновками) – до 3 балів;
- участь в дискусії – до 2 балів;
- підсумкова контрольна робота – до 5 балів.

У випадку відсутності студента на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати пропущене заняття шляхом написання реферату на тему, задану викладачем (але не більше половини від загальної кількості лекцій та семінарських занять). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. За 10 днів до початку екзаменаційної літньої сесії викладач припиняє приймати відпрацювання.

Таким чином, за цю дисципліну студентом може бути отримано максимально 100 балів. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання студента відображаються у заліковій книжці.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90-100	A	відмінно
85-89	B	добре
75-84	C	
70-74	D	задовільно
60-69	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

2.ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)»

Теми	Лекції	Семінар.	Самост. робота
------	--------	----------	----------------

Модуль I. Змістовний модуль 1 (теми 1-2) Теоретичні засади кримінального права (ч. Особлива) та окреми види злочинів

1.Поняття Особливої частини кримінального права України, її значення і система. Зв'язок Загальної і Особливої частини кримінального права	2	2	4
2. Злочини проти основ національної безпеки України	2	2	6

Змістовний модуль 2 (теми 3-5) Загальна характеристика окремих видів злочинів

3. Злочини проти життя та здоров'я особи	4	4	6
4. Злочини проти волі, честі та гідності особи	2	2	4
5. Злочини проти статевої свободи і статевої недоторканості особи	2	2	4
Модульний контроль			

Модуль II. Змістовний модуль 3 (теми 6-7) Загальна характеристика окремих видів злочинів

6. Злочини проти виборчих, трудових і інших особистих прав і свобод людини і громадянина	2	2	4
7. Злочини проти власності	4	4	6

Змістовний модуль 4 (теми 8-10) Загальна характеристика окремих видів злочинів

8. Злочини в сфері господарської діяльності	2	4	4
---	---	---	---

9. Злочини проти довкілля	2	2	4
10. Злочини проти громадської безпеки	2	2	6
Модульний контроль			

Модуль III. Змістовний модуль 5 (теми 11-12) Загальна характеристика окремих видів злочинів

11. Злочини проти безпеки виробництва	2	2	2
12. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту	2	2	6

Змістовний модуль 6 (теми 13-15) Загальна характеристика окремих видів злочинів

13. Злочини проти громадського порядку та моральності	2	2	6
14. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення	2	2	4
15. Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації	2	2	4
Модульний контроль			

Модуль IV. Змістовний модуль 7 (теми 16-18) Загальна характеристика окремих видів злочинів

16. Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів	2	4	6
17. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку	2	2	4

18. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	4	4	6
--	---	---	---

**Змістовний модуль 8 (теми 19-21)
Загальна характеристика окремих видів злочинів**

19. Злочини проти правосуддя	2	4	6
20. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)	2	2	4
21. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку	2	2	2
Модульний контроль			
РАЗОМ:	48	54	108

3. ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ, ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

———— Модуль I ————

Т Е М А 1. ПОНЯТТЯ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ, ЇЇ ЗНАЧЕННЯ І СИСТЕМА. ЗВ'ЯЗОК ЗАГАЛЬНОЇ І ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИН КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Лекція (2 год)

Особлива частина кримінального права України є система кримінально-правових норм, яка встановлює, які суспільно небезпечні діяння є злочинними і які покарання належить застосовувати до осіб, котрі їх вчинили.

Норми Загальної і Особливої частин взаємодоповнюють одна одну, причому єдність Загальної та Особливої частин кримінального права проявляється в тому, що основні поняття, принципи Загальної частини знаходять своє вираження у нормах Особливої частини, у яких передбачено ознаки конкретних складів злочинів.

Проте, не всі ознаки складів того чи іншого злочина передбачені в диспозиції Особливої частини. Більшість з них визначені законодавцем в Загальній частині, оскільки вони відносяться до основної маси складів злочинів закріплених в Особливій частині (наприклад, вік, неосудність). Тому склад кожного злочину складається як з ознак, описаних в Особливій частині, так і з ознак поданих в Загальній частині, що ще раз доводить їх єдність.

Таким чином, наявність у діях особи ознак складу злочину, передбаченого Особливою частиною кримінального права, є основою для притягнення його до кримінальної відповідальності і кваліфікації скоєного по тій статті або її частині, яка цей склад передбачає, а також для призначення покарання, вказаного у даній статті або її частині. Задачею студентів є вміння розмежувати злочини за ознаками складу злочинів.

При підготовці до семінарського заняття студентам слід звернути увагу на кваліфікацію, як кримінально – правову оцінку скоєного, яка полягає у вмінні співставити ознаки фактично вчиненої дії (бездіяльності) з ознаками юридичного складу, що визначається кримінальним законом як злочин.

Особливу увагу слід приділити особливостям кваліфікації незакінчених злочинів (ст. 13 КК), злочинів, вчинених у співучасті (ст. 26 КК України).

Семінар (2 год)

З А Н Я Т Т Я 1.

1. Поняття Особливої частини кримінального права України, її значення і система.
2. Зв'язок Загальної і Особливої частини кримінального права.
3. Види правових норм Особливої частини кримінального права.
4. Поняття кваліфікації злочину.
5. Кваліфікація злочину при конкуренції норм.

Самостійна робота (4 год)

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.

3. Уголовный кодекс Украины. Научно-практический комментарий / Под ред. Стрельцова Е.Л. 5-е издание. – Харьков: «Одиссей», 2005. – 872с.
4. Бурчак Ф.Г. Квалификация преступлений. – К.: Политиздат Украины, 1983. – 141 с.
5. Андрушко П.П. Поняття, види, значення кваліфікації злочинів // Вісник Київського університету: Суспільно-політичні науки. – К.: Либідь, 1992. – Вип. 5 – С.
6. Корнеева А.В. Теоретические основы квалификации преступлений: Учеб. пособие. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. – 176 с.
7. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів. Навч. посібник. Видання 2-ге. – К.: Атіка, 2002. – 640 с.
8. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений. – 2-е изд., перераб. и дополн. – М.: Юристъ, 1999. – 304 с.
9. Куринов Б.А. Научные основы квалификации преступлений. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. – 184 с.
10. Марін О.К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм. – К.: Атіка, 2003. – 224 с.
11. Навроцький В.О. Теоретичні поняття кримінально-правової кваліфікації. – К.: Атіка, 1999. – 418 с.
12. Тарарухин С.А. Теория и практика квалификации преступлений: Науч.-практ. пособие. – К.: Изд-во филиала ВНИИ МВД СССР, 1978. – 174 с.
13. Тарарухин С.А. Квалификация преступлений в судебной и следственной практике. – К.: Юринком, 1995. – 208 с.
14. Толкаченко А.А. Теоретические основы квалификации преступлений: Учеб. пособие. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2004. – 128 с.
15. Шумихин В.Г. Правила квалификации преступлений: Учеб. пособие. – М.: Московский психолого-социальный ин-т, 2003. – 80 с.
16. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 року № 9 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 9–15.

17. Чугуников І. І. Об'єкт злочину як підстава для побудови системної особливої частини кримінального кодексу України / І.І. Чугуников // Актуальні проблеми держави та права // Зб. наук. праць. – О., 2010. – № 55. – С. 115–130.
18. Юридична відповідальність: проблеми виключення та звільнення / Колектив авторів. Відп. ред. Ю. В. Баулін. – Донецьк : ПП «Кальміус», 2013. – 424 с.

ТЕМА 2.

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Лекція (2 год.)

Злочини проти основ національної безпеки за своїм характером і ступенем суспільної небезпеки віднесені законодавцем до тяжких злочинів (ст. 12 КК України) і розміщені в главі першій Особливої частини кримінального кодексу України.

Для того, щоб вміти розмежувати один склад злочину групи, які розглядаються, від іншого, слід знати загальне поняття злочинів проти основ національної безпеки.

Необхідно відзначити, що у главі першій законодавець не дає визначення державних злочинів, воно охоплюється теорією кримінального права.

Вміння визначати державні злочини дозволить студенту визначити не тільки родовий об'єкт даної групи злочинів, але й безпосередній об'єкт окремого злочину, віднесеного до державних злочинів.

Визначення ознак, які характеризують об'єктивну сторону кожного із злочинів, які розглядаються, дозволить опонувати суті дії (бездіяльності), яка зазіхає на суспільний лад, політичну і економічну систему. За конструкцією складу, більшість злочинів відноситься до формальних, у ст. 113 КК законодавцем описані матеріальні склади.

Особливістю суб'єктивної сторони державних злочинів є умисне вчинення злочину з антидержавним умислом, наявність якого є критерієм відокремлення державних злочинів від інших злочинів.

Характеризуючи суб'єктивну сторону даної групи злочинів, слід з'ясувати спеціальну мету, яку ставить перед собою винний: наприклад, мету насильницького змінення або повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, мету передачі іноземної державі, іноземній організації або її представникам відомостей, які містять державну або військову таємницю і т.і.

Суб'єктом даних злочинів можуть бути як громадяни України, так і іноземці, особи без громадянства, які досягли на момент скоєння злочину 16 років, або 14 років.

Семінар (2 год.)

ЗАНЯТТЯ 1

1. Загальна характеристика і види злочинів проти основ національної безпеки України.
2. Злочини, що зазіхають на зовнішню безпеку України.
 - Державна зрада та її форми. Особливі умови звільнення від кримінальної відповідальності за державну зраду.
 - Шпигунство.
3. Злочини, що зазіхають на внутрішню безпеку України:
 - Дії, спрямованні на насильницьку зміну або повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади.
 - Посягання на життя державного чи громадського діяча.
 - Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України.
4. Злочини, що посягають на економічну безпеку України:
 - Диверсія. Поняття диверсії. Форми диверсійного акту.

Самостійна робота (6 год.)

ЗАДАЧА 1. Павлин, маючи намір займатись на завдання іноземної розвідки збором інформації про військово – економічний потенціал України прибув у нашу країну як турист. Він розшукав свого брата, громадянина України і за матеріальну винагороду схилив останнього до збору цієї інформації, попередньо проінструктувавши його, про те, яка саме інформація його цікавить, як проявляти тайнописний текст і т. і. Визначте, який злочин скоїв Павлин та його брат.

ЗАДАЧА 2. Жбанов, співпрацівник НДІ, був завербований іноземною розвідкою для проведення ворожої діяльності. Під час слідства було встановлено, що при зустрічі зі Жбановим іноземний розвідник вручив йому значну суму грошей і дав завдання сфотографувати і передати розвідці фотокопії малюнків і документів, які складають державну таємницю. Зіткнувшись у процесі виконання завдання з великими труднощами, Жбанов заявив іноземному розвідникові, що виконати завдання не зможе. Останній пригрозив йому розправою. Тоді Жбанов з'явився у міліцію і розповів про свій зв'язок з іноземною розвідкою. Кваліфікуйте дії Жбанова.

ЗАДАЧА 3. Помічник механіка електростанції судноремонтного заводу Рогозін на ґрунті помсти механіку Петрову, за рапорту якого він був звільнений з роботи за систематичні прогули, кинув у форсунковий отвір циліндру двигуна болт діаметром у 5 /16 дм, в результаті чого двигун був виведений на тривалий час з строю. Кваліфікуйте дії Рогозіна.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
3. Уголовный кодекс Украины. Научно-практический комментарий / Под ред. Стрельцова Е.Л. 5-е издание. – Харьков: «Одиссей», 2005. – 872 с.
4. Бантишев О. Ф., Шамара О. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації): монографія. 3-є вид., перероб. і допов. Луганськ: ТОВ «Віртуальна реальність», 2014. 240 с.
5. Батиргарєєва В. С., Нетеса Н. В. Щодо проблеми визначення кримінально-правових форм сепаратизму. *Право і безпека*. 2014. № 1. С. 65–69.
6. Викторов Б. А., Дмитриев П. С., Курляндский В. И. О характере субъективной стороны при измене Родине и шпионаже. *Советское государство и право*. 1965. № 2. С. 77–84.
7. Глушков В. О. Правоохоронні органи та їх роль у функції забезпечення державної безпеки України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Юридичні науки*. Херсон: Гельветика, 2013. Вип. 3, т. 1. С. 47–52.
8. Данільян О. Г., Дзьобань О. П., Панов М. І. Національна безпека України: структура та напрямки реалізації: навч. посіб. Харків: Фоліо, 2002. 285 с.
9. Діордіца І. В. Кримінально-правова відповідальність за дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади: дис. ... канд. юрид. наук. Київ: Київ. міжнар. ун-т, 2008. 193 с.
10. Дьяков С.В., Игнатьев А.А., Карпушин М.П. Ответственность за государственные преступления. – М.: Юрид. лит., 1988. – 224 с.
11. Дьяков С.В. Государственные преступления (против основ конституционного строя и безопасности государства) и государственная преступность. – М.: НОРМА, 1999. – 320 с.
12. Лантінов Я. О. Щодо визначення національної безпеки України як об'єкта кримінально-правової охорони. *Форум права*. 2011. № 1. С. 570-574. URL: <http://www.nbuv>.

gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11ljokpo.pdf (дата звернення: 17.07.2016).

13. Ліпкан В. А., Діордіца І. В. Національна безпека України: кримінально-правова охорона: навч. посіб. Київ: Вид-во КНТ, 2007. 292 с.
14. Мошняга Л. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти конституційних основ національної безпеки України: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2011. 253 с.
15. Чуваков О. А. Посягательство на жизнь государственного или общественного деятеля в системе преступлений против основ национальной безопасности Украины. *Правова держава*. 2009. № 11. С. 147–152.
16. Чуваков О. А. К вопросу о классификации преступлений против основ национальной безопасности Украины. *Legal Reforms of the Future & the Future of Legal Reforms: special issue dedicated to the International Scientific Symposium (Luxembourg, Grand Duchy of Luxembourg, 26–29 November, 2015)*. Luxembourg, 2015. С. 70–75.
17. Чуваков О. А. О роли видового объекта в классификации преступлений против основ национальной безопасности Украины. *Law and History Review (USA)*. 2016. № 4. С. 1383–1389.
18. Чуваков О. А. Безопасность как социально-политическая категория. *Leges vitae*. 2016. № 4/3. С. 88–92.
19. Чуваков О. А. Злочини проти основ національної безпеки України: проблеми кримінально-правової теорії і практики: монографія. Одеса: Фенікс, 2017. 362 с.
20. Чуваков О.А. Кримінально-правова протидія злочинам проти основ національної безпеки України: теорія і практика: автореф. дис. ... доктора юрид. наук. Київ, 2017. 36с.

Т Е М А 3.

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

Лекція (4 год)

При вивченні даної теми необхідно звернути увагу студента на те що родовим об'єктом злочинів, розташованих у другий главі, є особа. Злочинні діяння, передбачені

цією главою безпосередньо посягають на такі блага особи, як життя, здоров'я, воля і гідність. Необхідно засвоїти загальне поняття злочинів проти особи і систему складів цих злочинів, збудовану залежно від безпосереднього об'єкту посягання.

Студент повинен з'ясувати загальне поняття вбивства, знати зміст його об'єктивних і суб'єктивних ознак, види вбивств. Особливу увагу слід надати вивченню ознак умисного вбивства при обтяжуючих обставинах (ч. 2 ст. 115 КК України).

При вивченні злочинів проти здоров'я (ст. ст. 121- 145 КК України), необхідно опанувати поняття тілесного пошкодження і його види.

З суб'єктивної сторони група злочинів, що розглядається може вчинятися як з умислом (прямим або непрямым), так і з необережності.

Суб'єктом злочинів, передбачених ст. ст. 115, 116, 117, 121, 122 КК може бути громадянин України, особа без громадянства, іноземець, який досяг на момент вчинення злочину 14 років. Суб'єктом інших злочинів є, особа, яка досягла на момент скоєння злочину 16 років.

Семінар (4 год.)

З А Н Я Т Т Я 1

1. Загальна характеристика злочинів проти життя та здоров'я особи.
2. Поняття вбивства. Види вбивств.
3. Умисне вбивство при обтяжуючих обставинах (ч.2, ст. 115 КК).
4. Умисне вбивство (простий склад) (ч. 1 ст. 115 КК).

Самостійна робота (6 год)

ЗАДАЧА 1. Сокир, перебуваючи у нетверезому стані, без дозволу вахтера гуртожитку Суровцевої пройшов разом

з двома друзями в одну з кімнат, де мешкали його товариші по роботі. Біля 22 г. в цій кімнаті виникла бійка, і Суровцева зажадала, щоб ці особи покинули гуртожиток. Сокир відмовився від виконання вимоги вахтера, схопив кухонний ніж і, погрожуючи вбивством, намагався наздогнати Суровцеву, яка виходила з кімнати, Багров, що знаходився у кімнаті перегородив шлях Сокиру і схопив його за руку. Тоді Сокир ударом ножа у шию вбив Багрова. Кваліфікуйте дії Сокира.

ЗАДАЧА 2. Капустін, довідавшись що його дружина вагітна, попросив її зробити аборт. Дружина категорично відмовилась. Між супругами почали виникати часті сварки. Для новонародженої дочки Капустін неохоче давав гроші. Одного разу, коли він прийшов додому і скориставшись тим, що дружина пішла до сусідів, він влив у рот дитині оцетну кислоту. Прийняті лікарські заходи не допомогли, і по закінченні півдобі дівчинка померла. Капустін дав свідчення, що вбивство скоїв, щоб не платити грошей на утримання дитини. Кваліфікуйте дії Капустина.

ЗАДАЧА 3. Степанов систематично пиячив і робив дома скандали. Коли одного разу він прийшов додому у стані алкогольного сп'яніння, Степанов почав сварку з дружиною і на ґрунті того, що вона відмовилась з ним їсти, пострілом з рушниці вбив її. Кваліфікуйте дії Степанова.

ЗАНЯТТЯ 2

1. Умисне вбивство, вчинене при пом'якшувальних обставинах: у стані сильного душевного хвилювання; матір'ю своєї новонародженої дитини; при перевищенні меж необхідної оборони або у випадку перевищення мір, необхідних для затримання злочинця (ст. ст. 116, 117, 118 КК).
2. Вбивство через необережність.
3. Доведення до самогубства.

ЗАДАЧА 1. Лесик посварився у кінотеатрі з Журавльовим і Боровим, що знаходились у стані алкогольного сп'яніння. Ті стали бити Лесика, наносячи йому удари руками по голові і обличчю, лупцювали ногами у живіт. З наміром припинити бійку Лобачев, підбігши до них схопив Борового позаду за куртку, а Журавльов знову ударив Лесика в обличчя. В цей момент Лесик лезом перочинного ножа заподіяв Журавльову небезпечно для життя поранення у ділянку шиї. Кваліфікуйте дії Лесика..

ЗАДАЧА 2. Мамедов на автомашині, що належала йому віз своїх знайомих, у тому числі Курбатова з дружиною. У дорозі їм перегородив дорогу вагозов. В цей час на вулиці люди, що супроводжували шлюбну процесію, стріляли з рушниць угору. Мамедов теж вирішив вистрелити взявши рушницю, що знаходилась в машині, виставив її праворуч у вікно і здійснив постріл. Заряд попав в потилицю вийшовшого з машини Курбатова, який тут же помер. У ході слідства Мамедов повідомив, що вистрелив випадково, коли хотів виставити рушницю назовні, угору, і недбало натиснув на спусковий курок. Кваліфікуйте дії Мамедова..

ЗАНЯТТЯ 3

1. Злочини проти здоров'я і їх види. Поняття тілесних ушкоджень і їх види. Правила визначення тяжкості тілесних ушкоджень.
2. Умисне тяжке тілесне ушкодження (ст 121 КК). Відмінність умисного тілесного ушкодження, яке спричинило смерть потерпілого від вбивства через необережність.
3. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 122 КК).
4. Умисне легке тілесне ушкодження (ст 125 КК). Побой і мордування (ст. 126 КК). Домашнє насильство (ст. 126-1 КК).

ЗАДАЧА 1. Меркулов, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, робив скандали у гуртожитку, викинув ліжко сусіда по кімнаті у коридор, у відповідь на зауваження Кривоносова з цієї нагоди, кинув у нього сковороду, розбив обличчя, ударив кулаком в око. Коли Кривоносов намагався вибегти на вулицю, Меркулов перегородив йому дорогу, схопив з плити столовий ніж і держакон ударив по голові. Кривоносов, відштовхнувшись від себе Меркулова, взяв топорик і двічі заподіяв ним удари по голові нападального, спричинивши цим тяжкі тілесні ушкодження. Кваліфікуйте дії Кривоносова..

ЗАДАЧА 2. Вишневський знаходився на підвір'ї свого будинку і помітив на даху сараю групу підлітків, які рвали ягоди з дерева шовковиці. Щоби прогнати їх з даху, він кинув у підлітків дерев'яну палку, і попав у п'ятнадцятирічного Пахомова.. Той спригнув з сараю, відбіг приблизно на 40 метрів, упав і помер від одержаних від удару палкою тяжких тілесних ушкоджень. Кваліфікуйте дії Вишневського.

ЗАНЯТТЯ 4

1. Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне в стані сильного душевного хвилювання (ст. 123 КК).
2. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони (ст. 124 КК).
3. Необережне тяжке або середньої ваги тілесне ушкодження (ст. 128 КК).
4. Поняття і види злочинів, що ставлять у небезпеку життя і здоров'я.

ЗАДАЧА 1. Романов на ґрунті сварки з сусідкою Павлиною, заподіяв їй гайковим ключем удар в обличчя і вибив ліве око. У справі встановлено, що ліве око Павлиної

було незряче, але в результаті заподіянного пошкодження, вміст лівого ока витек і воно стало віддаленим. В зв'язку з здійсненою операцією, Павлина більше одного місяця знаходилась у лікарні. Визначте ступінь тяжкості завданого тілесного пошкодження і кваліфікуйте діяння Романова..

ЗАДАЧА 2. Степанова, являючись медсестрою, у себе на квартирі за плату здійснила аборт Іванцової.. В результаті аборт у Іванцової виникло запалення очеревини і, не дивлячись на прийняті заходи медичного характеру, вона померла. Кваліфікуйте дії Степанової.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Бородин С. В. Преступления против жизни. Санкт-Петербург: Юрид. центр Пресс, 2003. 467с.
4. Борзенков Г.Н. Квалификация преступлений против жизни и здоровья: Учебно-практ. пособие – М.: ИКД “Зерцало-М”, 2005. – 144 с.
5. Борисов В.И., Куц В.Н. Преступления против жизни и здоровья: вопросы квалификации. – Х.: Консум, 1995. – 99 с.
6. Бородин С.В. Квалификация убийства по действующему законодательству. – М.: Юрид. лит., 1966. – 252 с.
7. Бородин С.В. Преступления против жизни. – М.: Юрист, 2000. – 356 с.
8. Гаухман Л. Д. Борьба с насильственными посягательствами. Москва: Юрид. лит., 1969. 120 с.
9. Глушков В.А. Ответственность за преступления в области здравоохранения. – К.: Вища школа, 1987. – 200 с.

10. Загородников Н.И. Преступления против здоровья. – М.: Юрид. лит., 1969. – 168 с.
11. Короленко М. П. Кваліфікація і класифікація умисних вбивств при обтяжуючих обставинах: дис.... канд. юрид. наук. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2002. 203 с.
12. Мамчур В. М. Кримінальна відповідальність за умисне вбивство особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку: автореф. дис.... канд. юрид. наук. Київ, 2002. 22 с.
13. Мендельсон Г.А. Ответственность за производство незаконного аборта по советскому уголовному праву. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1957. – 62 с.
14. Никифоров А.С. Ответственность за убийство в современном уголовном праве. – М.: АО "Центр ЮрИнфоР", 2001. – 60 с.
15. Попов А.Н. Преступления против личности при смягчающих обстоятельствах. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 465 с.
16. Сергеев Ю.Д. Профессия врача: юридические основы. – К.: Вища школа, 1988. – 208 с.
17. Сташис В.В., Бажанов М.И. Уголовно-правовая охрана личности. – Х.: Вища школа, 1976. – 220 с.
18. Сташис В.В., Бажанов М.И. Особа під охороною кримінального закону. – Х.: Право, 1996. – 224 с.
19. Шаргородский М.Д. Преступления против жизни и здоровья. – М.: Изд-во Министерства юстиции СССР, 1948. – 512 с.
20. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 7 лютого 2003 року № 2 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (2-е вид., змін. і доп.). – К.: Скіф, 2006. – С. 268 – 279.

21. Чеботарьова В. Г. Загальні та спеціальні ознаки суб'єктів злочинів, що вчинюються у сфері медичної діяльності / В. Г. Чеботарьова // Право. – 2010. – № 3. – С. 1–6.

ТЕМА 4. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ

Лекція (2 год.)

Наявність даного розділу в Особливій частині КК України, обумовлене конституційними нормами про охорону волі, честі і гідності особистості. Склади злочинів, котрі передбачені даним розділом внутрішньо взаємозалежні. Право на гідність є основною ціллю всіх інших прав людини. Право людини на волю означає право самостійно визначати свої вчинки, розташовувати собою, своїм часом і т.п.

В залежності від видового об'єкта дані злочини можна розділити умовно на злочини проти волі (ст.ст. 147-149, 151) і злочини проти честі і гідності особистості (ст. 150).

Семінар (2 год.)

ЗАНЯТТЯ 1.

1. Загальна характеристика злочинів проти волі, честі і гідності особистості.
2. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини (ст. 146 КК).
3. Торгівля людьми (ст. 149 КК). Характеристика об'єктивних і суб'єктивних ознак.
4. Захоплення заручників (ст. 147 КК). Об'єктивні і суб'єктивні ознаки злочину.

Самостійна робота (4 год.)

ЗАДАЧА 1. У Кузьміної і її чоловіка не було дітей, вони ж дуже хотіли мати дітей. Намагаючись зберегти сім'ю, Кузьмина заявила чоловікові, що вона вагітна. З метою виправдання неправди, вона протягом тривалого часу мала думку про викрадення чужої дитини. Одного разу, побачивши на вулиці коляску з дитиною, вона викрала 3-х місячного Андрія Нікітіна. Викраденну дитину Кузьмина зареєструвала обманним шляхом на своє ім'я, доглядала за дитиною, як за своєю власним. Кваліфікуйте дії Кузьміної.

ЗАДАЧА 2. Чепцов і Шипілов, вступивши у змову, таємно перевезли неповнолітніх сиріт Петра і Миколу Антонових в Анкару для їх подальшого всиновлення бездітньою подружньою парою, за що одержали 800 доларів. Чи підлягають кримінальній відповідальності Чепцов і Шипілов.

Список рекомендованої літератури

1. Бажанов М. И. Уголовная ответственность за преступления против личности. Київ. 1977.
2. Баранник М.И. Криминологические и правовые проблемы борьбы с незаконной миграцией. – Владивосток, 2002.
3. Борьба с проституцией и порнографией за рубежом. Научно-аналитический обзор. – М.: Академия МВД СССР, 1991. – 36 с.
4. Буряк М. Протокол ООН 2000 года против торговли людьми // Торговля людьми. Социокриминологический анализ; Под ред. Л.Д. Ерохиной, Е.В. Тюрюкановой. – М.: Изд-во “Академия”, 2002. – С. 210-216.
5. Всемирный отчет о преступности и правосудии. Издание для ООН. Управление по контролю над наркотиками и профилактики преступности. Центр профилактики международной преступности; Под ред. Г.Ньюман. – Владивосток, Изд-во ДВГУ, 2000. – С. 273-285.

6. Глonti Г. Торговля людьми с целью сексуальной эксплуатации: реалии и перспективы (криминологический анализ проституции, порнобизнеса и трафикинга). – Тбилиси, 2004.
7. Денисова Т.А. Торговля женщинами и детьми с целью их сексуальной эксплуатации: криминологический аспект // Правовые проблемы борьбы с преступностью. – Харьков, 2002. – Кн.1
8. Евстифеева Е.В. Теоретические проблемы уголовно-правовой ответственности за торговлю людьми: Дис. ... канд. юрид. наук / Е.В. Евстифеева. – Саратов, 2002.
9. Ерохина Л.Д. Международное сотрудничество в борьбе с терроризмом и торговлей людьми как формами организованной преступности // “Динамика научных исследований”. Материалы III международной научно-практ. конференции. Днепропетровск, 21-30 июня 2004. Т.4 Право. – Днепропетровск: Изд-во “Наука і освіта”, 2004. – С.39-41.
10. Ерохина Л.Д., Буряк М.Ю. Торговля женщинами и детьми в целях сексуальной эксплуатации в социальной и криминологической перспективе. – М.: Профобразование, 2003. – 430 с.
11. Иващенко В.А. Криминологические и криминально-правовые аспекты борьбы с торговлей женщинами и детьми: Автореф. дис. канд. юрид. наук. – Киев, 2000.
12. Колдуэлл Г., Гэлстер С., Стейнзор Н. Преступление и порабощение. Разоблачение секс-торговли женщинами из стран бывшего СССР / Г. Колдуэлл, – Доклад, представленный на конференцию “Проблема вывоза женщин из СНГ для секс-торговли за рубежом”, Москва 1997. – Washington: Global Survival Network, 1997. – 66 с.
13. Костенко Н.И. Роль Организации Объединенных Наций в предупреждении транснациональной организованной преступности / // Право и политика. – 2003. – № 9. – С. 100-109.
14. Наден О. Торговля женщинами: факторы, составляющие и пути преодоления // Право Украины. – 2003. – № 6.

ТЕМА 5.
ЗЛОЧИНИ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ
І СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ

Лекція (2 год.)

Суспільно небезпечні зазіхання на статеву недоторканність і статеву свободу особи є різновидом злочинів проти особистості. Ці зазіхання заподіюють значну шкоду нормальним статевим взаємовідносинам між людьми, пов'язані з насильницьким задоволенням статевої пристрасті або з діями сексуального характеру у відношенні осіб, що не досягли статевої зрілості, із розбещенням неповнолітніх і т.п. У зв'язку з чим дана група злочинів іменується статевими злочинами.

Семінар (2 год.)

ЗАНЯТТЯ 1.

1. Загальна характеристика злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканності особи.
2. Згвалтування (ст. 152 КК). Кваліфікуючі ознаки злочину.
3. Інші злочини проти статевої свободи і недоторканності особи.

Самостійна робота (4 год.)

З А Д А Ч А 1. Кунаков, у нетверезому стані, в квартирі своєї знайомої Першиної, погрожуючи виколоти ока (у руках у нього був цвях), згвалтував 16-річну Радову. Вона завагітніла. У справі було встановлено, що Кунаков і Радова познайомились в цей ж вечір у кафе, де потерпіла, знаходячись в товаристві старших подруг, пила коньяк разом з ними і підсіла до столу з молодими людьми, серед яких був і Кунаков. За висновком судово-медичинської експертизи зріст Радової – 165 см, Вага – 61 кг. Вхід у це кафе неповнолітнім був заборонений. Кваліфікуйте дії Кунакова.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
3. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: Закон України від 06.12.2017 р. № 2227-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#n6>. – Назва з екрана.
4. Александров Ю. Злочини проти статевої свободи // Юридичний вісник України. – 2002. – № 14(354), 6–12 квіт. – С. 9.
5. Игнатов А.Н. Квалификация половых преступлений. – М.: Юрид. лит., 1974. – 209 с.
6. Игнатов А. Ответственность за насильственное совершение действий сексуального характера // Сов. юстиция. – 1991. – № 12. – С. 10 – 11.
7. Корчовий М.М. Фізичне насильство при згвалтуваннях: кримінально-правовий та кримінологічний аспекти // Вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 1998. – Вип. 4. – С. 103 – 109.
8. Корчовий М.М. Погроза як спосіб застосування психологічного насильства при згвалтуванні // Вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2002. – Вип. 4. – С. 46 – 52.
9. Малыхин В.И. О субъективной стороне изнасилования несовершеннолетней // Правоведение. – 1987. – № 6. – С. 84 – 88.
10. Мацнев Н.И. Половые преступления. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 400 с.
11. Могачев М.И. Серийные изнасилования. – М.: Логос, 2003. – 288 с.
12. Озова Н.А. Насильственные действия сексуального характера. – М.: МЗ Пресс, 2006. – 192 с.
13. Савченко А.В. Кримінально-правова та кримінологічна сутність статевих збочень (парафілій) // Вісник Націо-

- нальної академії внутрішніх справ України. – 2001. – Вип. 5. – С. 110 – 117.
14. Свиридов Б. Кримінальна відповідальність за злочини проти статеві недоторканості особи // Право України. – 1999. – № 5. – С. 74.
 15. Серийные сексуальные преступления: Учеб. пособие / Под ред. Ю.М. Антоняна. – М.: Щит-М, 2000. – 240 с.
 16. Про судову практику у справах про зґвалтування та інші ставі злочини: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 березня 1992 року № 4 (із змінами, внесеними постановами від 4 червня 1993 року № 3 та від 3 грудня 1997 року № 12) // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 200 – 208.
 17. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 7 лютого 2003 року № 2 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 268 – 279.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО МОДУЛЮ І

1. Поняття і значення кваліфікації злочинів. Соціальне та правове значення кваліфікації.
2. Поняття та система Особливої частини кримінального права. Ознаки, покладені в основу будування системи Особливої частини.
3. Співвідношення Загальної та Особливої частини кримінального права.
4. Види кримінально-правових норм в кримінальному законодавстві України.
5. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності.
6. Злочини проти основ національної безпеки України. Аналіз складів злочинів.
7. Державна зрада (ст. 111 КК). Форми цього злочину. Відмінність цього злочину від суміжних складів.

8. Посягання на життя державного чи громадського діяча (ст. 112 КК). Відмінність цього складу від посягання на життя представника іноземної держави (ст. 443 КК).
9. Диверсія (ст. 113 КК). Аналіз складу злочину.
10. Загальна характеристика злочинів проти життя та здоров'я особи.
11. Види умисних вбивств за кримінальним законодавством.
12. Поняття та ознаки вбивства.
13. Умисне вбивство при обтяжуючих обставинах (ч. 2 ст. 115 КК).
14. Характеристика видів вбивств при пом'якшуючих обставинах (ст. ст. 116, 117, 118 КК).
15. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини (ст. 117 КК). Аналіз складу злочину.
16. Вбивство з необережності (ст. 119 КК). Аналіз складу злочину.
17. Загальна характеристика злочинів проти здоров'я.
18. Умисне тяжке тілесне ушкодження, що викликало смерть потерпілого (ст. 121 КК) та його відмінність від вбивства.
19. Незаконне проведення абортів або стерилізації (ст. 134 КК). Аналіз складу злочину.
20. Загальна характеристика злочинів, що становлять у небезпеку життя та здоров'я.
21. Загальна характеристика злочинів проти волі, честі та гідності особи. Відмінність цих злочинів від інших злочинів, в яких в якості потерпілого може виступати фізична особа.
22. Торгівля людьми (ст. 149 КК). Аналіз складу злочину.
23. Загальна характеристика злочинів проти статевої свободи і недоторканості особи.
24. Загальна характеристика злочинів проти виборчих прав громадян.

ТЕМА 6.
ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВИБОРЧИХ, ТРУДОВИХ
ТА ІНШИХ ОСОБИСТИХ ПРАВ І СВОБОД
ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Лекція (2 год.)

В розділі 2 Конституції України від 26 червня 1996 року закріплені основні права і обов'язки громадян. Норми про кримінальну відповідальність за злочини проти політичних і трудових прав громадян розташовані у главі V Особливої частини КК України.

Родовим об'єктом цих злочинів є вільне здійснення громадянами своїх політичних, трудових і деяких інших прав і свобод, передбачених у Конституції України.

Об'єктивна сторона даних злочинів може виражатись у порушеннях основних конституційних прав та свобод громадян або у перешкоджанні їх здійсненню.

Суб'єктивна сторона злочинів, передбачених ст.ст. 157–160 КК, характеризується умисною формою вини. Мотиви вчинення злочинів на кваліфікацію не впливають, (наприклад, незаконне звільнення через особисті мотиви – ст. 172, відмова в прийманні на роботу жінки з мотивів її вагітності – ч. 2 ст. 172 КК).

Суб'єктами цих злочинів можуть бути особи, які досягли 16-річного віку. В деяких з суб'єктів спеціальні – посадові особи.

Семінар (2 год)

ЗАНЯТТЯ 1

1. Загальна характеристика злочинів проти виборчих, трудових і інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Система цих злочинів.

2. Перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача (ст. 157 КК). Характеристика об'єктивних і суб'єктивних ознак складу.
4. Фальсифікація виборчих документів, документів референдуму чи фальсифікація підсумків голосування, надання неправдивих відомостей до органів Державного реєстру виборців чи фальсифікація відомостей Державного реєстру виборців (ст. 158 КК). Характеристика об'єктивних і суб'єктивних ознак складу.

Самостійна робота (4 год.)

ЗАДАЧА 1. Бажаючи досягти більш широкого охоплення участі громадян в голосуванні, члени дільничої виборчої комісії Синіцин опустили в урну виборчі бюлетені за Костіна, який був у відрядженні і відзначив у списках, що Костін брав участь у голосуванні. Чи можна притягти Синіцина до кримінальної відповідальності? Якщо так, то як слід кваліфікувати його дії?

ЗАДАЧА 2. Янків, відчуваючи неприязнені, почуття до кандидата в депутати в міськраду Акмаєву і намагаючись не допустити його обрання, вступив у змову з секретарем дільничої комісії Петровим, який викреслив його прізвище у 200 виборчих бюлетенях. Але Акмаєв був обраний депутатом міськради. Чи підлягають Петров і Янків притягненню до кримінальної відповідальності?

ЗАНЯТТЯ 2

1. Злочини проти трудових прав громадян.
2. Грубе порушення законодавства про працю (ст. 172 КК). Характеристика складу.

3. Злочинні посягання на особисту свободу громадян.
4. Злочинне посягання на свободу совісті. Перешкодження вчиненню релігійних обрядів (ст. 180 КК).

ЗАДАЧА 1. Агафев, являючись членом виборчої комісії однієї з виборчих дільниць, при підрахунку фактично поданих голосів свідомо перебільшив результат голосування на користь одного з кандидатів, який обіцяв йому за фальсифікацію результатів голосування грошову винагороду. Кваліфікуйте дії Агафєва.

ЗАДАЧА 2. Засуджений Краснов, що відбував позбавлення волі у ВК, звернувся до прокурора з скаргою на те, що адміністрація колонії викриває його листи і знайомиться з їх змістом. Засуджений просив притягти відповідних посадових осіб до кримінальної відповідальності за порушення тайни листування. Чи законне прохання засудженого Краснова? Що слід розуміти під порушенням тайни листування і у яких випадках за це настає кримінальна відповідальність.

1. Список рекомендованої літератури

2. Уголовный кодекс Украины. Научно-практический комментарий. Под ред. Стрельцова Е.Л, 3-е изд. – Харьков: Одиссей, 2005. – С. 50 – 53.
3. Уголовное право Украины. Общая и Особенная части. Харьков, «Одиссей», 2002 г.
4. Красиков А.Н. Уголовно-правовая охрана политических, гражданских и иных конституционных прав и свобод человека и гражданина в России. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 2000. – 101 с.
5. Ларичев В.Д., Трунцевский Ю.В. Защита авторского и смежных прав в аудиовизуальной сфере: Уголовно-правовой и криминологический аспекты: Науч.-практич. пособие. – М.: Дело, 2004. – 352 с.
6. Лихова С. Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і грома-

дянина (розділ V Особливої частини КК України): монографія. Київ: Київ. ун-т, 2006. 573 с.

7. Международный пакт о гражданских и политических правах: принят резолюцией 2200 А (XXI) Генеральной Ассамблеи от 16 декабря 1966 г. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pactpol
8. Тихий В. П. Кримінально-правова охорона прав і свобод людини і громадянина та підстава кримінальної відповідальності / В. П. Тихий // Теоретичні та прикладні проблеми кримінального права України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Луганськ, 20–21 травня 2011 р.). – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. – С. 489–495.
9. Присяжнюк І. І. Кримінальна відповідальність за порушення недоторканості житла або іншого володіння особи в Україні: автор. дис. канд. юрид. наук : 12.00.08 / І. І. Присяжнюк. – К., 2010. – 19 с.

ТЕМА 7. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Лекція (4 год.)

При з'ясуванні правової природи злочинів проти власності, студентові слід звернути увагу на загальну характеристику злочинів проти власності, систему їх складів, на кримінально- правову характеристику розкрадання, а також знати інші види злочинів проти власності. При підготовці до семінарського заняття, студент повинен опанувати суть збірного терміна «викрадення», знати притаманні йому ознаки, з'ясувати у чим різниця між формами і видами викрадань. Характеризуючи ознаки складів цієї групи злочинів, студентові слід знати різницю між безпосереднім об'єктом і предметом викрадення, для чого необхідно з'ясувати, які речі і предмети матеріального світу можуть бути предметом викрадання. Вивчаючи об'єктивну сторону розкрадання, студенту необхідно звертати увагу на форми протиправного перетворення винним у свою власність

майна, яке належить на праві власності державі, підприємствам колективної форми власності, а також окремим громадянам, з'ясувати ознаки кожного з форм розкрадання і вміти відрізнити одну форму розкрадання від , іншої.

Необхідно відзначити, що всі форми викрадення, за винятком розбою – ст.ст.187 та вимагання – ст. 189 КК України, належать до злочинів з матеріальним складом, тому обов'язковою ознакою об'єктивної сторони цих злочинів є наявність наслідку, який відображується у завданні визначення матеріальної шкоди заподіяної державі, підприємству колективної форми власності, окремому громадянину. Для вірного розмежування форм викрадення як корисливих злочинів та інших злочинних посягань, студентів необхідно мати на увазі, що викрадення може бути вчинене тільки з прямим умислом. За відсутністю корисливої мети не буде і складу, злочину викрадення.

При характеристиці суб'єкта злочину, слід відзначити, що залежно від форми викрадення вік суб'єкта різний. Визначаючи види викрадень, студент повинен зрозуміти, що в основі класифікації розкрадань за видами знаходиться розмір викраденого. Про визначення шкоди, завданої злочинними діями винного окремому громадянину, враховується матеріальне положення потерпілого.

Семінар (4 год.)

З А Н Я Т Т Я 1

1. Загальна характеристика і система злочинів проти власності.
2. Поняття, ознаки і форми викрадення майна.
3. Види викрадень державного або колективного майна. Кваліфікація викрадень у залежності від розміру викраденого.

Самостійна робота (6 год.)

З А Д А Ч А 1. Царьов з метою звершення крадіжки проник у квартиру завідувачої магазином Борисової і вкрав 880 гр. Згодом виявилось, що ця сума становила нездану денну виручку від продажу товарів. Кваліфікуйте дії Царьова.

З А Д А Ч А 2. До тракториста Володіна, що перевозив без накладної насіння соняшника від комбайнів до елеватора підприємства, звернувся Упоров і попросив зсипати для нього частину насіння у лісопосадці. Спочатку Володін відмовлявся, проте після спільної випивки і повторного прохання він дав згоду і у три прийома зсипав у лісопосадці, розташованій у 3-4 км від комбайна, 2820 кг насіння вартістю 3000 гр. Кваліфікуйте дії Володіна і Упорова.

З А Д А Ч А 3. Харитонов, проник у квартиру знайомого своєї сестри Косова, побив його, і забрав пальто і шарф, які належали потерпілому. Тілесні пошкодження, що отримав потерпілий, віднесені до розряду легких з короточасним розладом здоров'я. В ході судової розбірки підтвердились показання Харитонова про те, що він побив Косова, відібрав у нього пальто і шарф тому, що потерпілий відмовився повернути його сестрі борги. Кваліфікуйте дії Харитонова.

З А Н Я Т Т Я 2

1. Викрадення майна шляхом крадіжки (ст. 185 КК). Подібність і розходження кваліфікуючих ознак складу.
2. Викрадення майна шляхом грабежу (ст. 186 КК).
3. Розбій із метою заволодіння чужим майном (ст. 187 КК). Подібність і розходження кваліфікуючих ознак складу.
4. Питання розмежування розбою від суміжних складів (грабіж, вимагання, бандитизм).

ЗАДАЧА 1. В січні 1998 року Борисов, перебуваючи у нетверезому стані, зайшов у квартиру Топова, де у присутності 16-річного Топова Сашка вкрав гроші і речі на загальну суму 400 гр. У ході попереднього розслідування хлопець повідомив, що хоч Борисов і примушував його закривати очі, але він стояв поряд і бачив, як той забрав речі і гроші, які належать його батькам. Кваліфікуйте дії Борисова.

ЗАДАЧА 2. Раніше судимий за крадіжку індивідуальної власності Родькін пізно вночі вибив фільтрону дверей продуктового кіоску і вкрав цигарки, вино, цукерки. Викрадене він приніс до себе на квартиру. Взявши дома рюкзак, він повернувся до кіоску, проник у нього, але був затриманий працівниками міліції. Своїми діями Родькін завдав шкоду у сумі 50 гривень. Кваліфікуйте дії Родькіна.

ЗАДАЧА 3. 4 квітня 1998 р. Орлов та Іванов, працюючи операторами Львівського підприємства по забезпеченню нафтопродуктами, зловживаючи своїм посадовим становищем, за попередньою змовою з Шипіловим, викрали на території підприємства 120 л пального вартістю 124 гр. , до сховища якого Орлов та Іванов мали доступ у зв'язку з виконанням посадових обов'язків. Але при винесенні шести каністр були затримані працівниками міліції. Який злочин скоїли Орлов, Іванов і Шипілов.

ЗАНЯТТЯ 3

1. Викрадення чужого майна, вчинене шляхом присвоєння, розтрата або зловживання службовим становищем (ст. 191 КК).
2. Викрадення чужого майна, вчинене шляхом шахрайства (ст. 190 КК). Подібність і розходження кваліфікуючих ознак складу.
3. Вимагання чужого майна (ст. 189 КК).

ЗАДАЧА 1. 28 липня 1997 Білий вчинив замах на крадіжку, шляхом проникнення у житло. Але довести злочинний намір до кінця він не зміг, оскільки після виламання дверей квартири його побачили мешканці будинку. У зв'язку з цим він піднявся на другий поверх цього будинку, де, виламавши двері, проник у квартиру Вонопенків, звідки він викрав одяг, посуду, ювелірні вироби на суму 1000 гр. , чим заподіяв їм значної матеріальної шкоди. Крім того, умисно знищив її майно на суму 500 гр. , чим також завдав значної шкоди. Коли Білий вийшов з викраденим з будинку, його намагались затримати мешканці. Після зауваження Кротова, він кинув сумку з викраденим, а сам, погрожуючи ножом, втік. Який злочин скоїв Білий?

ЗАДАЧА 2. 16 грудня 1997 р. Діденко і Корольов, приїхавши на СТО, почали вимагати від Семенова сплатити зазначену суму, погрожуючи при цьому, в разі невиконання їх вимоги вбити його, а також членів його сім'ї. При цьому вони приставляли до шиї Семенова ножа. Коли потерпілий заявив їм, що не має таких грошей, Діденко і Корольов посадили його в автомобіль і разом з ним приїхали до дитсадка, до місця роботи дружини Семенова, її вони також змусили сісти у автомобіль. Погрожуючи Семенову та його дружині вбивством, Діденко і Корольов продовжували вимагати у них валюту. Не добившись цього, вони зажадали від своїх жертв до 16 ч. 30 хв. підготувати 1000 доларів США для передачі їм у зазначеному місці, і поїхали. Після прибуття на місце вони були затримані працівниками міліції. Які злочини скоїли Діденко і Корольов.

ЗАНЯТТЯ 4

1. Поняття і види корисливих злочинів проти власності без ознак розкрадання.
2. Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою та його ознаки. (ст. 192 КК).

3. Незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї та його ознаки. Відмінність цього злочину від розкрадання чужого майна (ст. 193 КК).

ЗАДАЧА 1. Петров, їхав додому з райцентру. Пройжджаючи повз поля кооператива «Зоря», побачив не приbrane зерно і навантажів їм повну машину. Кваліфікуйте дії Петріва.

ЗАДАЧА 2. Панов, являючись провідником, неодноразово брав гроші з безбілетних пасажирів за проїзд, звертаючи їх на свою користь. Кваліфікуйте дії Панова.

ЗАНЯТТЯ 5

1. Поняття і види некорисливих злочинів проти власності.
2. Умисне знищення або ушкодження чужого майна (ст. 194 КК).
3. Необережне знищення або пошкодження майна (ст. 196 КК).
4. Злочинно-недбале ставлення до охорони майна (ст. 197 КК).

ЗАДАЧА 1. Погорелов і Масін, викопали у лісі чугунок, у якому знаходились золоті монети царської чеканки, поділивши їх між собою. Про знахідку вони нікому не сказали. Чи підлягають Погорелов і Масін кримінальній відповідальності?

ЗАДАЧА 2. Мусаєв, сторож взуттєвої фабрики, недобросовісно поставився до виконання своїх обов'язків, пропустивши на територію фабрики Гаджиева, який знаходився у стані алкогольного сп'яніння, кинув непогашений недопалок, в результаті чого виникла пожежа, якою фабри-

ці була завдана шкода на суму 10 млн. грн. Хто підлягає кримінальній відповідальності?

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Бандурка А. М., Зелинский А. Ф. Вандализм. Харьков: Ун-т внутр. дел, 1996. 200 с.
4. Батиргареева В. С. Криминологічна характеристика та попередження розбоїв, поєднаних з проникненням у житло. Харків: Одесей, 2003. 256 с.
5. Гаухман Л.Д., Максимов С.В. Ответственность за преступления против собственности. – М.: Учебно-консультационный центр «ЮрИнфоР», 1997. – 320 с.
6. Гусев О.Б., Завидов Б.Д., Коротков А.П., Слюсаренко М.И. Преступления против собственности. – М.: Экзамен, 2001. – 192 с.
7. Бойцов А.И. Преступления против собственности. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 775 с.
8. Борзенков Г.Н. Ответственность за мошенничество. – М.: Юрид. лит., 1971. – 168 с.
9. Зелінський А.Ф., Коржанський М.Й. Корислива злочинна діяльність. – К.: Генеза, 1998. – 144 с.
10. Ераксин В.В. Ответственность за грабеж. – М.: Юрид. лит., 1972. – 128 с.
11. Коржанский М.И. Ответственность за приобретение, хранение и сбыт имущества, добытого преступным путем: Учеб. пособие. – Волгоград, 1971. – 86 с.
12. Кочои С.М. Ответственность за корыстные преступления против собственности. – М.: Юристь, 1998. – 184 с.
13. Кригер Г.А. Квалификация хищений социалистического имущества. – М.: Юрид. лит., 1971. – 360 с.
14. Кузнецов В.А. Борьба с преступным приобретением и сбытом имущества. – К.: Наукова думка, 1970. – 160 с.

15. Левертова Р. А. Ответственность за психическое насилие по советскому уголовному праву. Омск: Омск. высш. шк. милиции, 1978. 103 с.
16. Лимонов В.Н. Мошенничество: уголовно-правовая и криминологическая характеристики: Учеб. пособие. – М.: Акад. управления МВД России. – 2000. – 89 с.
17. Макарь И. М. Охрана социалистического имущества. – Кишинев: Изд-во Картя Молдовеняскэ, 1978. – 140 с.
18. Матышевский П.С. Преступления против собственности и смежные с ними преступления. – К.: Юринком, 1996. – 240 с.
19. Михайлов М.П. Уголовная ответственность за кражу личного имущества и разбой. – М.: Госюриздат, 1958. – 156 с.
20. Никифоров Б.С. Борьба с мошенническими посягательствами на социалистическую и личную собственность по советскому уголовному праву. – М.: АН СССР, 179 с.
21. Панов Н.И. Квалификация преступлений, совершаемых путем обмана: Учеб. пособие. – Х.: Вища школа, 1977. – 128 с.
22. Панов Н.И. Уголовная ответственность за причинение имущественного ущерба путем обмана или злоупотребления доверием. – Х.: Вища школа, 1977. – 128 с.
23. Плохова В.И. Ненасильственные преступления против собственности: криминологическая и правовая обоснованность. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2003. – 295 с.
24. Севрюков А.П. Хищение имущества: криминологические и уголовно-правовые аспекты. – М.: Экзамен, 2004. 352 с.
25. Стрельцов Є.Л. Економічні злочини: внутрідержавні та міжнародні: Навч. посібник. – Одеса: АстроПрит, 2000. – 476 с.
26. Про судову практику у справах про злочини проти власності: постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09>. Назва з екрана.

Т Е М А 8. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Лекція (2 год.)

Господарська діяльність – це одна з найважливіших сфер економічного життя. Між окремими ланками і галузями господарської діяльності повинна існувати органічний зв'язок. Для досягнення максимальної ефективності в процесі застосування господарського механізму у цивілізованій державі встановлюється визначений порядок здійснення господарської діяльності.

У зв'язку з чим, родовим об'єктом злочинів у сфері господарській діяльності є нормальна, що відповідає нормам чинного законодавства, господарська діяльність.

Семінар (4 год.)

З А Н Я Т Т Я 1

1. Загальна характеристика злочинів у сфері господарської діяльності.
2. Відмінність злочинів у сфері господарської діяльності від злочинів проти власності.
3. Злочини в сфері господарювання і підприємництва.
4. Злочини в бюджетній сфері.
5. Злочини в сфері приватизації державного і комунального майна.

Самостійна робота (4 год.)

ЗАДАЧА 1. Потапов, звернувся у комерційний банк «Браво», надавши документи з яких витікало, що йому потрібен кредит у розмірі 20 тис. грн. на строк 1 рік для відкриття приватної фірми. Через 10 днів Потапов був затриманий працівниками митниці при спробі провезти з приховуванням від митного контролю 20 тис.грн. Під час попереднього

слідства було встановлено, що при зверненні в банк, він мав намір, на випадок одержання кредиту, звернути одержану суму на свою користь. Кваліфікуйте дії Потапова.

З А Н Я Т Т Я 2

1. Злочини в кредитно-фінансовій і банківській сфері.
2. Податкові злочини.
3. Злочини в сфері конкуренції.
4. Злочини в сфері послуг.
5. Злочини в сфері банкрутства.

З А Д А Ч А 2. Ільченко, являючись директором фірми «Гарант», через засоби масової інформації дав завідомо хибне оголошення про банкрутство через неможливість розраховуватись з кредиторами. Кваліфікуйте дії Ільченко.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Агафонов А.В. Ответственность за посягательства на безопасность жизни или здоровья потребителей (историко-правовой анализ). – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 327с.
4. Бойко А.И., Родина Л.Ю. Контрабанда: социально-экономическое содержание и ответственность. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 299 с.
5. Брич Л.П., Навроцкий В.О. Кримінально-правова кваліфікація ухилення від оподаткування в Україні. – К.: Атіка, 2000. – 2000. – 288 с.
6. Волженкин Б.В. Преступления в сфере экономической деятельности (экономические преступления). – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 641 с.
7. Гуторова Н.А. Преступления в сфере хозяйственной деятельности. – Х.: Одиссей, 2003. – 256 с.

8. Лопашенко Н. А. Преступления в сфере экономической деятельности: понятие, система, проблемы квалификации и наказания: автореф. дис.... канд. юрид. наук. Саратов, 1997. 43 с.
9. Сапожков А.А. Кредитные преступления: Незаконное получение кредита и злостное уклонение от погашения кредиторской задолженности. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 240 с.
10. Стрельцов Е.Л. Экономическая преступность в Украине: курс лекций. – Одесса: АО Бахва, 1997. – 572 с.
11. Таций В.Я. Ответственность за хозяйственные преступления. Объект и система. – Х.: Вища школа, 1984. – 232 с.
12. Про судову практику в справах про контрабанду та порушення митних правил: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 лютого 1999 року № 2 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 243 – 249.
13. Про практику застосування судами законодавства відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності: постанова Пленуму Верховного Суду України 25 квітня 2003 року № 3 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 352 – 361.
14. Про деякі питання застосування законодавства про відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 8 жовтня 2004 року № 15 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 425 – 435.
15. Про практику застосування судами законодавства кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: постанова Пленуму Верховного Суду України від 15 квітня 2005 року № 5 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 361 – 368.

ТЕМА 9.

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ

Лекція (2 год.)

Злочини проти навколишнього середовища зазіхають на екологічну безпеку суспільства. Тому заподіяння шкоди природі стає злочинним тільки тоді, коли ця шкода може відбитися на людині.

Злочини проти навколишнього середовища нерозривно пов'язані з порушенням спеціальних правил, що закріплені природоохоронними нормативними актами.

Семінар (2 год.)

ЗАНЯТТЯ 1.

1. Загальна характеристика злочинів проти навколишнього середовища.
2. Порушення правил екологічної безпеки (ст. 236 КК).
3. Порушення правил охорони надр (ст. 240 КК).
4. Забруднення моря (ст. 243 КК).

Самостійна робота (4 год.)

ЗАДАЧА 1. Капітан танкера, плаваючого під прапором Греції, знаходившись у територіальних водах України, наказав скинути у море 1 тонну нафтових відходів. Чи підлягає кримінальній відповідальності капітан судна.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Качинський А. Б. Екологічна політика й екологічна безпека України. *Екологічний вісник*. 2006. № 1. С. 14–17.

4. Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля: постанова Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 року № 17 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 279 – 287.
5. Уголовный кодекс Украины. Научно-практический комментарий. Под ред. Стрельцова Е.Л. 3-е издание.- Харьков: «Одиссей», 2005. – 988с.
6. Уголовное право Украины. Общая и Особенная части. – Харьков: «Одиссей», 2002. – 879с.

ТЕМА 10.

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Лекція (2 год)

У процесі вивчення глави IX КК України, необхідно звернути увагу на особливості злочинів, передбачених цією главою, які мають єдиний родовий об'єкт. Залежно від характеру посягання родовим об'єктом цих злочинів є громадська безпека. При підготовці до семінарських занять на дану тему необхідно з'ясувати поняття громадського порядку та громадської безпеки.

Семінар (2 год.)

ЗАНЯТТЯ 1.

1. Загальна характеристика злочинів проти громадської безпеки.
2. Створення злочинної організації (ст. 255 КК).
3. Бандитизм і його ознаки (ст. 257 КК).
4. Терористичний акт (ст. 258 КК). Його відмінність від суміжних складів.

Самостійна робота (6 год.)

ЗАДАЧА 1. Ежов, Кирсанов, Моисеев організувались у групу, що скоїла понад десять нападів на громадян і установи. При нападі вони погрожували потерпілим зброєю, яка, як з'ясувалось при розслідуванні, являла собою іграшкові пістолети. При черговому нападі злочинці заволоділи пістолетом інкасатора. У квартирі Ежова були виявлені записи, що свідчили про наміри злочинців незабаром вчинити передбачувані нові правопорушення. Кваліфікуйте дії Ежова, Кирсанова, Моисеева.

ЗАНЯТТЯ 2

1. Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (ст. 260 КК).
2. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, а також речовинами, що є джерелом підвищеної небезпеки (ст. 263 КК).
3. Інші злочини проти суспільної безпеки.

ЗАДАЧА 1. Рубашкін та Ігнатюк шляхом злому дверей проникли у тір, у сторожа Комарова відібрали мисливську рушницю і 2 набої. Поставивши Комарова в кут, Рубашкін та Ігнатюк поперемінно направляли на нього заряджену рушницю та вимагали видачу нарізної вогнепальної зброї, або показати місце її знаходження. В пошуках нарізної зброї і набоїв, вони оглянули приміщення, не знашли **нічого**, втікли, захопивши з собою мисливську рушницю і набої, відібрані у сторожа. Кваліфікуйте дії Рубашкіна та Ігнатюка..

ЗАДАЧА 2. Корольов, маючи членство в союзі мисливців, виготовив і носив мисливський ніж, віднесений криміналістичною експертизою до холодної зброї. В його мисливський квиток були вписані рушниця і мисливський ніж які належать йому. Чи підлягає кримінальній відповідальності Корольов?

Список рекомендованої літератури:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Антипенко В.Ф. Тероризм: кримінологічна та кримінально-правова характеристика. – К.: НБУВ, 1999. – 61 с.
4. Антонян Ю.М. Терроризм. Криминологическое и уголовно-правовое исследование. – М.: Изд-во “Щит-М”, 1998. – 306 с.
5. Емельянов В.П. Терроризм и преступления террористической направленности. – Х.: Рубикон, 1997. – 176 с.
6. Емельянов В.П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 291 с.
7. Комиссаров В. С. Терроризм, бандитизм, захват заложника и другие тяжкие преступления против общества. Москва: Кросна-Лекс, 1997. 150 с.
8. Матышевский П.С. Ответственность за преступления против общественной безопасности, общественного порядка и здоровья населения. – М.: Юрид. лит., 1964. – 158 с.
9. Тихий В.П. Уголовно-правовая охрана общественной безопасности. – Х.: Вища школа, 1981. – 172 с.
10. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 3 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 249 – 256.
11. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 року № 13 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 477 – 484.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО МОДУЛЮ II

1. Загальна характеристика злочинів проти виборчих прав громадян.
2. Перешкоджання здійсненню виборчого права (ст. 157 КК). Аналіз складу злочину.
3. Неправомірне використання виборчих бюлетенів, підлог виборчих документів або неправильний підрахунок голосів чи неправильне оголошення результатів виборів (ст. 158 КК). Аналіз складу злочину.
4. Порушення таємниці голосування (ст. 159 КК). Аналіз складу злочину.
5. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або ставлення до релігії (ст. 161 КК). Аналіз складу злочину.
6. Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей (ст. 164 КК). Аналіз складу злочину.
7. Загальна характеристика злочинів проти власності.
8. Загальне поняття та ознаки розкрадання.
9. Поняття та ознаки предмету розкрадання.
10. Загальна характеристика некорисних злочинів проти власності.
11. Крадіжка (ст. 185 КК). Аналіз складу злочину.
12. Розбій (ст. 187 КК) і його відмінність від вимагання (ст. 189 КК).
13. Шахрайство (ст. 190 КК). Аналіз складу злочину.
14. Вимагання (ст. 189 КК). Аналіз складу злочину.
15. Розкрадання шляхом привласнення, розтрата чи зловживання службовим становищем (ст. 191 КК). Аналіз складу злочину.
16. Момент закінчення розкрадання.
17. Загальна характеристика кваліфікуючих ознак розкрадання.
18. Корисні посягання на власність без ознак розкрадання. Відмінність цих злочинів від розкрадання.

19. Придбання або збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом (ст. 198 КК). Аналіз складу злочину.
20. Загальна характеристика злочинів в сфері господарчої діяльності.
21. Поняття злочинів в сфері господарчої діяльності. Їх відмінність від розкрадань.
22. Фіктивне підприємництво (ст. 205 КК).
23. Контрабанда (ст. 201 КК). Відмінність цього злочину від контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин чи прекурсорів (ст. 305 КК).
24. Ухилення від сплати податків (ст. 212 КК). Аналіз складу злочину.
25. Легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, добутого злочинним шляхом. Аналіз складу злочину.
26. Злочини в бюджетній сфері. Аналіз складів злочинів.
27. Загальна характеристика злочинів проти довкілля.
28. Загальна характеристика злочинів проти громадської безпеки.
29. Створення злочинної організації (ст. 255 КК). Аналіз складу злочину.
30. Бандитизм (ст. 257 КК). Аналіз складу злочину.
31. Терористичний акт (ст. 258 КК). Аналіз складу злочину.
32. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК). Аналіз складу злочину.

ТЕМА 11.

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА

Лекція (2 год)

Використання на виробництвах високих температур, енергій, тисків, швидкостей зумовлює високу небезпеку для осіб, що займаються такою роботою. Всі ці види робіт строго регламентовані законодавчими й іншими нормативно-правовими актами, а за порушення відповідних правил встановлені різні види відповідальності, у тому числі і кримінальна.

Семінар (2 год)

ЗАНЯТТЯ 1

1. Загальна характеристика злочинів проти безпеки виробництва.
2. Порушення вимог законодавства про охорону праці: об'єктивні і суб'єктивні ознаки складу (ст. 271 КК).
3. Порушення спеціальних правил на виробництвах із підвищеною небезпекою (ст. ст. 272-273 КК).

Самостійна робота (2 год.)

ЗАДАЧА 1. Березняк, працюючи головним інженером будівельної ділянки, а Татурін майстром, здійснювали контроль за ходом і якістю проведення будівництва і виробництва електромонтажних робіт у будівлі універмага, що будується. Електромонтажні роботи вони здійснювали з грубими відхиленнями від затвердженого проекту. Так, марка проводу не відповідала проектній, освітня мережа була змонтована з великим електронавантаженням, що сприяло бездії захисту під час перевантаження лінії, яка ще була без відповідної ізоляції. В результаті цих порушень

в магазині виникла пожежа, якою була завдана шкода на 8 тис. гр. Розв'яжить питання про відповідальність Березняка і Татуріна.

Список рекомендованої літератури:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Брайнин М.С., Квелідзе С.А. Уголовно-правовая охрана безопасности труда в СССР. – М.: Юрид. лит., 1977. – 144 с.
4. Зинченко Э.Н. Уголовная ответственность за нарушение правил безопасности горных работ. – Киев – Донецк: Вища школа, 1979. – 148 с.
5. Лановенко И.П. Охрана трудовых прав. – К.: Наукова думка, 1975. – 320 с.
6. Лановенко И.П., Чангули Г.И. Уголовно-правовая охрана трудовых прав граждан. – К.: Наук. думка, 1989. – 280 с.
7. Сахаров А.Б. Уголовно-правовая охрана безопасности условий труда в СССР. – М.: Госюриздат, 1958. – 186 с.
8. Про судову практику в справах, пов'язаних із порушеннями вимог законодавства про охорону праці: постановова Пленуму Верховного Суду України від 10 жовтня 1982 року № 6 (із змінами, внесеними постановами від 3 жовтня 1986 року № 9, від 12 жовтня 1989 року № 10, від 4 червня 1993 року № 3, від 3 грудня 1997 року № 12 та від 3 березня 2000 року № 4 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 87 – 94.
9. Про практику застосування судами України законодавства і виконання постанови Пленуму Верховного Суду України у справах, пов'язаних з порушеннями вимог законодавства про охорону праці: постановова Пленуму Верховного Суду України від 3 жовтня 1986 року № 9 (із змінами, внесеними постановами від 4 червня 1993 року № 3 та від 3 грудня 1997 року № 12 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 94 – 97.

ТЕМА 12.

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

Лекція (2 год.)

Глава XI КК України об'єднує основні склади злочинів, які здійснюються в процесі експлуатації транспорту і порушення безпеки руху. Об'єднання цих складів відбувається з видового об'єкту, яким є безпека руху й експлуатації залізничного, повітряного, водяного, автомобільного, трубопровідного транспорту. Експлуатація зазначених видів транспорту завжди зв'язана з підвищеною небезпекою для осіб, що користуються транспортом; для осіб керуючим транспортом; для осіб, що знаходяться в зоні руху транспорту; для майна транспортних підприємств і організацій; для майна як спонукуваного, так і нерухомого, що знаходиться в зоні руху й ін.

Семінар (2 год.)

ЗАНЯТТЯ 1

1. Загальна характеристика злочинів проти безпеки руху й експлуатації транспорту.
2. Злочини проти безпеки руху й експлуатації транспорту, вчиненні особами керуючими транспортними засобами.
3. Злочини проти безпеки експлуатації транспорту в сфері дорожнього руху, вчиненні особами, відповідальними за експлуатацію транспорту.
4. Злочини проти безпеки руху, вчиненні особами, відповідальними за дотримання безпечних умов руху.

Самостійна робота (6 год.)

З А Д А Ч А 1. Даскієву пред'явлено обвинувачення в тому, що він, прямуючи на своїй автомашині ГАЗ-965 по вулиці міста, на зупинці транспорту не прийняв заходів до

зниження швидкості або зупинки керованої ним автомашини, в результаті чого лівим переднім крилом автомашини збив пішохода Уварова, що переходив дорогу в недозволеному місці. Потерпілому були завдані тяжкі тілесні пошкодження. Під час судового засідання було встановлено, що Уваров в нетверезому стані переходив проїжджу частину вулиці де це не передбачено. Помітивши це, Даскієв знизив швидкість і дав сигнал. На сигнал Уваров зупинився на середині вулиці, а коли відстань між автомашиною і ним скоротилось до 8 – 12 м, несподівано побіг на іншу сторону вулиці. Даскієв прийняв заходи гальмування, завернув машину праворуч, проте лівим переднім крилом збив Уварова. Розв'яжить питання про відповідальність Даскієва..

З А Д А Ч А 2. Тракторист ліспромхоза Валеев трактором підрівнював штабель лісоматеріалів на виробничій ділянці лісу. Не побачивши біля штабелю людей, він трактором притиснув до складу деревини Нагієву, завдавши їй тяжких тілесних пошкоджень, від яких вона померла. Кваліфікуйте дії Валеева.

ЗАНЯТТЯ 2

1. Злочини, пов'язані з порушенням діючих на транспорті правил.
2. Злочини, пов'язані з викраденням, захопленням або незаконним заволодінням транспортом і вчиненням інших навмисних дій, що дезорганізують роботу транспорту.
3. Інші злочини на транспорті.

З А Д А Ч А 1. Наказом начальника розвідувальної партії Кириллова буровий майстер Швидкий, робітник Іс-аєв і шофер Корольов були направлені у село Олександрівка, щоб одержати там і привезти звідти запасні частини. Старшим був призначений Швидкий. Після одержання об-

ладнання всі трое випили горілки, проте вирішили повертатись додому. Оскільки Корольов був дуже п'яний, Ісаєв сам взявся за управління машиною, посадив у кабінку пасажирку Чернишеву. В дорозі він грубо порушив правила руху, в результаті чого автомашина перекинулась, Чернишева загинула, а шоферові Корольову були завдані тяжкі тілесні пошкодження. Хто підлягає кримінальній відповідальності?

ЗАДАЧА 2. Капітан судна, прямуючи в Одеський порт з круїза навколо Середземного моря, побачив в морі двох, рибалок, що зазнали лиха. Маючи можливість надати їм допомогу капітан прийняв рішення про продовження руху в порт прибуття, оскільки не укладався в графік, оскільки він побачив, що у напрямку до рибалок пливе вітрильне судно. Проте допомога рибалкам не була надана, в результаті чого один з них потонув. Чи підлягає кримінальній відповідальності капітан судна « Максим Горький ».

Список рекомендованої літератури:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Борисов В.И. Уголовная ответственность за нарушение правил, норм и стандартов, обеспечивающих безопасность дорожного движения. – Х.: Консум, 2001. – 160 с.
4. Захаров С.Н. Водно-транспортные преступления: – М.: Юрид. лит., 1977. – 128 с.
5. Коржанський М.Й., Мисливий В.А. Кваліфікація авто-транспортних злочинів. – К.: Юрінком, 1996. – 80 с.
6. Коробеев А.И. Уголовно-правовая охрана безопасности мореплавания в СССР. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1984. – 196 с.

7. Коробеев А.И. Транспортные правонарушения: квалификация и ответственность. – М.: Юрид. лит., 1990. – 128 с.
8. Коробеев А.И. Транспортные преступления. – СПб.: Юридический центр Прес, 2003. – 406 с.
9. Куринов Б.А. Квалификация транспортных преступлений. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1985. – 234 с.
10. Куринов Б.А. Автотранспортные преступления. Квалификация и ответственность. – М.: Юрид. лит., 1976. – 208 с.
11. Лукьянов В.В. Проблемы квалификации дорожно-транспортных преступлений. – М.: Юрид. лит., 1979. – 168 с.
12. Чучаев А.И. Безопасность железнодорожного, водного и воздушного транспорта: уголовно-правовые проблемы. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1988. – 171 с.
13. Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті: постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 січня 2005 року № 14 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 457 – 466.

ТЕМА 13. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА МОРАЛЬНОСТІ

Лекція (2 год.)

У цій главі КК України аналізуються злочини, що зазіхають на суспільний порядок і моральність.

Ці злочини зазіхають на суспільні відносини, що забезпечують суспільний порядок, нормальні умови життя людей і їхню діяльність, суспільну моральність.

Семінар (2 год.)

ЗАНЯТТЯ 1

1. Загальна характеристика злочинів проти суспільного порядку і моральності.
2. Характеристика складу: групове порушення громадського порядку (ст. 293 КК).
3. Масові заворушення (ст. 294 КК). Об'єктивні і суб'єктивні ознаки складу.

Самостійна робота (6 год.)

ЗАДАЧА 1. Рибенцов, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, в робочий час на території бази будівельної організації влаштував скандал. В присутності робочих виражався нецензурними словами, погрожував вилами Лактіонову, на зауваження не реагував, ударив бруктом в голову бригадира Сомова за те, що той відсторонив його від роботи. В результаті чого, Сомову були завдані тілесні пошкодження середньої важкості. Кваліфікуйте дії Рибенцова.

ЗАНЯТТЯ 2

1. Хуліганство (ст 296 КК). Види цього злочину.
2. Створення або утримання місць розпусти і звідництво (ст. 302 КК).
3. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність (ст 304 КК).

ЗАДАЧА 1. Москвичов, мешкав з сім'єю, систематично споював своїх неповнолітніх синів Віктора і Олексія. Віктор став вживати з батьком горілку з 12-річного віку. Чи міститься у діях Москвичова склад злочину?

ЗАДАЧА 2. Капкаєв, озброївшись ножом, прийшов на територію автосоянки, де став чіплятися до сторожа Черноморова, хватав його за одяг, висловлювався нецензурними словами, на попередження не реагував. Коли Федоров і

Пашкін запропонували йому піти, Капкаєв витягнув з кишені піджака ніж і намагався їм завдати удару в живіт Черноморову, але той встиг ухилитись. За допомогою громадян Капкаєв був обеззброєний і доставлений у відділ внутрішніх справ. Кваліфікуйте дії Капкаєва.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Даньшин И.Н. Ответственность за хулиганство по советскому уголовному праву. – Х.: Изд-во Харьк. ун-та, 1971. – 192 с.
4. Даньшин И.Н. Уголовно-правовая охрана общественного порядка. – М.: Юрид. лит., 1973. – 200 с.
5. Негоденко В.К. Відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. – К.: Наукова думка, 1971. – 72 с.
6. Яценко С.С. Ответственность за преступления против общественного порядка. – К.: Вища школа, 1976. – 200 с.
7. Про судову практику в справах про хуліганство: постанова Пленуму Верховного Суду України від 28 червня 1991 року № 3 (із змінами, внесеними постановами від 4 червня 1993 року № 3 та від 3 грудня 1997 року № 12) // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 184 – 191.
8. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх: постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 року № 5 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 292 – 301.
9. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність: постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2004 року № 2 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 342 – 349.

10. Судова практика у справах про злочини неповнолітніх і втягнення їх у злочинну діяльність (29 серпня 2003 року) // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 301 – 342.
11. Конституція України від 26 червня 1996 року.
12. Уголовный кодекс Украины. Научно-практический комментарий. Под ред. Стрельцова Е.Л. 3-е издание. – Харьков: «Одиссей», 2005. – 988 с.
13. Уголовное право Украины. Общая и Особенная части. – Харьков: «Одиссей», 2002.- 899 с.

ТЕМА 14.

ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ТА ІНШІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Лекція (2 год.)

У даній главі передбачено злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їхніх аналогів або прекурсорів, які посягають на здоров'я населення. Тому об'єктом цих злочинів є здоров'я населення України, що забезпечується дотриманням встановленого порядку законного обігу засобів і речовин, небезпечних для здоров'я населення.

Семінар (2 год.)

ЗАНЯТТЯ 1

1. Загальна характеристика злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їхніх аналогів або прекурсорів і інших злочинів проти здоров'я населення.

2. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (ст. 305 КК).
3. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, збереження, перевезення, пересилка або збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст 307 КК).
4. Інші злочини в сфері незаконного обігу наркотичних речовин, психотропних засобів їхніх аналогів або прекурсорів.

Самостійна робота (4 год.)

ЗАДАЧА 1. Газаєв і Корзун на пляжі «Ланжерон», познайомились з Назарчуком і запропонували йому «покурити» маріхуану, яка Комітетом у справах контролю наркотиків МОЗ України віднесена до наркотичних засобів, Назарчук відмовився. Кваліфікуйте дії Газаєва і Корзуна.

ЗАДАЧА 2. Міхов, являючись наркоманом, неодноразово у себе дома приймав наркотичні засоби, які сам придбавав. Чи підлягає кримінальній відповідальності Міхов?

ЗАНЯТТЯ 2

1. Злочини в сфері незаконного обігу отрутних і сильнотоксичних речовин.
2. Порухення правил боротьби з епідеміями.
3. Інші злочини проти здоров'я населення.

ЗАДАЧА 1. Медсестра маніпуляційного кабінету Крилова, в обов'язки якої входило робити знеболюючі уколи важко хворим, на прохання свого знайомого Комарова, який був наркоманом, здійснила розкрадання 20-ти ампул морфіна.. Хто підлягає кримінальній відповідальності?

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Анисимов Л.Н. Наркотики: правовой режим. Международно-правовые и внутригосударственные проблемы регулирования производства, применения и распространения наркотических и психотропных веществ. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1974. – 144 с.
4. Козаченко А.В., Мирошніченко Н.А. Предмет преступлений, связанных с наркотическими средствами, психотропными веществами и прекурсорами: Учеб. пособие. – Одеса: ОГУ, 1996. – 52 с.
5. Майоров А.А., Малинин В.Б. Наркотики: преступность и преступления. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 290 с.
6. Мирошніченко Н.А. Преступления, связанные с наркотиками, психотропными веществами и прекурсорами (ответственность и квалификация). – Одеса: АО Бахва, 1997. – 136 с..
7. Мирошніченко Н.А., Музика А.А. Уголовно-правовая борьба с наркоманией. – Киев – Одеса: Вища школа, 1988. – 298 с.
8. Селіванов М.П., Хрупша М.С. Антинаркотичне законодавство України. Теорія. Історія. Коментар. – К.: Юрінком, 1997. – 352 с.
9. Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 4 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 256 – 267.

ТЕМА 15.

ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ, НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЗОВУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ

Лекція (2 год.)

Злочини в сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову і мобілізації в діючому кримінальному законодавстві вперше виділені окремим розділом. Ця група злочинних зазіхань раніше входила в главу КК – «Інші державні злочини».

Дані злочини зазіхають на безпеку України в різних сферах, насамперед, зовнішньополітичної, військової, наукової й ін.

Семінар (2 год.)

ЗАНЯТТЯ 1

1. Загальна характеристика злочинів у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації. Система цих злочинів.
2. Розголошення державної таємниці (ст. 328 КК).
3. Втрата документів, що містять державну таємницю (ст. 329 КК).

Самостійна робота (4 год.)

ЗАДАЧА 1. В проектно – конструкторському бюро було надруковано 15 примірників описів технічної документації до абсолютно таємної апаратури швидкодіючого зв'язку, які становлять державну таємницю. Перевірка цих документів перед відправкою на завод була доручена групі інженерів і техніків на чолі з начальником лабораторії

Прошиною, яка організувала її таким чином, що один з інженерів гучно читав відкоректований текст, а інші вносили змінення в інші примірники. Пізніше було встановлено, що все це чула бригада малярів, яка працювала в сусідні приміщенні. Кваліфікуйте дії Прошиноюй.

ЗАДАЧА 2. Корнеев, повертаючись вночі додому, виявив планшет, у якому знаходились документи про зброю Н-ської частини. Прочитав ці папери, він на наступний день здав планшет у штаб військового округу. Декілька днів пізніше, у бесіді зі своїм сусідом Седих, Корнеев розповів йому про знахідку і поділився відомостями, які він почерпнув з документів. Як встановлено, планшет був загублений офіцером Носковим. Втрачені ним документи військового характеру містили відомості, які становлять державну таємницю. Кого слід притягати до кримінальної відповідальності?

ЗАНЯТТЯ 2

1. Злочини в сфері охорони державних кордонів України (стст. 331, 332 і 334 КК).
2. Злочини в сфері забезпечення обороноздатності і мобілізації (стст. 333, 335, 336 і 337 КК).

ЗАДАЧА 1. Інженер-конструктор авіаційного заводу Кожин повертався літаком з відрядження. В салоні літака, він познайомився з жінкою, яка назвала себе супругою військового льотчика. Незабаром після посадки в аеропорту, Кожин виявив зникнення блокнота, де він записував результати випробувань та характеристики нової техніки. Ці відомості становили державну таємницю. Пізніше декілька годин була затримана Світонова, яка вкрала у Кожина блокнот за завданням іноземної розвідки. Кваліфікуйте дії Кожина.

Список рекомендованої літератури:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 р. № 1778-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 2. Ст. 5.
4. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII із змін., внес. згідно із законами України, за станом на 02.07.2015 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
5. Про Доктрину інформаційної безпеки України: проект Указу Президента України. URL: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=113319&cat_id=61025
6. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО МОДУЛЮ ІІІ

1. Загальна характеристика злочинів проти безпеки виробництва
2. Загальна характеристика злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту.
3. Порухення правил безпеки руху і експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту (ст. 276 КК). Аналіз складу злочину.
4. Незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК).
5. Загальна характеристика злочинів проти громадського порядку та моральності.
6. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак складу: масові заворушення (ст. 294 КК). Їх відмінність від групового порушення громадського порядку (ст. 293 КК).

7. Хуліганство (ст. 296 КК) та його відмінність від злочинів проти особи.
8. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність (ст. 304 КК). Аналіз складу злочину.
9. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК). Аналіз складу злочину.
10. Загальна характеристика злочинів в сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.
11. Розголошення державної таємниці (ст. 328 КК). Аналіз складу злочину.

———— Модуль IV ————

ТЕМА 16.
ЗЛОЧИНИ ПРОТИ АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ, ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДЯН
ТА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ

Лекція (2 год.)

Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів – це суспільно небезпечні, протиправні діяння, які посягають на суспільні відносини, що виникають між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян та фізичними особами у зв'язку із здійсненням адміністративно-розпорядчих функцій з метою захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Окрему категорію злочинів складають злочини щодо журналістів, які вчинюються у зв'язку з їх професійною діяльністю. Особливістю злочинів вказаного розділу є наявність спеціального предмету, наприклад, Державний прапор, державний Герб (ст. 338 КК України), та спеціального потерпілого – представник влади, працівник правоохоронного органу (ст. 342 КК України), журналіст або його близькі родичі чи члени сім'ї (ст. 345-1 КК України).

Семінар (4 год.)

ЗАНЯТТЯ 1

1. Загальна характеристика злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування й об'єднань громадян.
2. Злочини, що зазіхають на авторитет державної влади і суспільного ладу.

3. Злочини, які зазіхають на суспільні відношення, що забезпечують нормальну діяльність органів влади, керування громадських організацій, посадових осіб, представників громадськості.

Самостійна робота (6 год.)

ЗАДАЧА 1. Григорьев, знаходячись у стані алкогольного сп'яніння, вимагав від працівників міліції Кузіна і Волкова, щоб вони звільнили із спецмашини витверезника його батька. Висловлючись нецензурними словами, Григорьев ударив сержанта Зайцева збив його з ніг і продовжував завдавати йому удари руками і ногами. Коли на допомогу Зайцеву підбігли інші працівники міліції, Григорьев став на них махати руками, завдав декілька ударів ногою лейтенанту Петрову.. В результаті злочинних дій Григорьева, працівникам міліції Зайцеву і Петрову були завдані легкі тілесні пошкодження без розладу здоров'я. Кваліфікуйте дії Григорьева..

ЗАДАЧА 2. Шаховий у себе в квартирі згвалтував свою 16-річну падчерку. На заяву потерпілої для затримання злочинця прибули працівники міліції. Однак Шаховий заперся, не бажаючи впускати прибувших працівників міліції в кімнату, ображав їх нецензурними словами. Була викликана пожежна машина, тільки сильним струменем води, направленим через вікно, вдалось примушити Шахова здатись і затримати його. Кваліфікуйте дії Шахового.

ЗАДАЧА 3. Бобров у момент затримання за порушення правил безпеки руху, ударом кулака збив працівника міліції Носарева з підніжки автомашини, намагався наїхати на нього, але Носареву вдалось увернутися від колес мишини ЗІЛ. Під час переслідування Бобров неодноразово намагався наїхати на машину, у якій їхали працівники міліції. Кваліфікуйте дії Боброва..

ЗАДАЧА 4. Кравченко, знаходячись в ізоляторі тимчасового ув'язнення, під час допиту з метою вплинути на хід попереднього розслідування погрожував вбивством працівникові міліції Славину, який розслідував його справу. Кваліфікуйте дії Кравченко.

ЗАНЯТТЯ 2

1. Злочини, що зазіхають на суспільні відносини, що забезпечують цілість і відповідність документів, штампів і печаток.
2. Злочини, що зазіхають на суспільні відносини, що забезпечують дотримання визначених правил.
3. Злочини, що зазіхають на суспільні відносини, що забезпечують дотримання міжнародних конвенцій, учасником яких є Україна.

ЗАДАЧА 1. Брати Боеви, Василь і Микола, пізно ввечері скоїли крадіжку двох дерев'яних щитів огорожі дитячого хокейного майданчика, який належить ЖЭУ – 10. Взявши по щиту, вони спрямувались з ними додому, але були зупинені сержантом міліції Поповим, який зажадав віднести щити назад. Боеви відмовились виконати це розпорядження і намагались скритись, проте працівник міліції встигнув затримати Миколу. Василь, бачивши, що брат намагається вирватись, витягнув з кишені столовий ніж і, погрожуючи розправою, став наступати на Попова.. Обороняючись, сержант ударив Василя ногою по руці, у якій був ніж, а потім викидаючи ніж порізав собі руку, отримавши легкі тілесні пошкодження. Кваліфікуйте дії братів Боевих.

ЗАДАЧА 2. Зорін здійснив кишенькову крадіжку, разом з грошми вкрав і паспорт потерпілого Волова. Гроші він витратив, а паспорт вирішив підробити, оскільки скривався від правоохоронних органів. Кваліфікуйте дії Зорина.

ЗАДАЧА 3. Крилов шляхом підчистки і дописки виправив у своїй трудовій книжці у запис про прийом і звільнення з роботи цифру « 2 » на цифру « 3 » і намагався пред'явити підробний документ в іншу організацію для оформлення на роботу столяром 3 розряду, замість 2 розряду. На попередньому слідстві Крилов пояснив, що трудову книжку він підробив для того, щоб поступити на роботу з більш високим розрядом і одержувати більш високу зарплату. Кваліфікуйте дії Крилова.

ЗАДАЧА 4. Білов, здійснив втечу з місць позбавлення волі, вкрав у Ігнат'єва паспорт, трудову книжку, пенсійне посвідчення та інші особисті документи з метою використати їх для прописки і влаштування на роботу. Кваліфікуйте дії Білова..

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Ветров Н. И. Преступления против порядка управления, посягающие на нормальную деятельность органов внутренних дел: учеб. пособие. Москва: МССШМ МВД СССР, 1989. 115 с.
4. Дзюба В. Т. Уголовная ответственность за посягательство на жизнь работника милиции или народного дружинника: автореф. дис.... канд. юрид. наук. Киев, 1985. 22 с.
5. Тимошенко Н. О. Наукові підходи до визначення родового об'єкту злочинів, передбачених у Розділі XV Особливої частини Кримінального кодексу України / Н. О. Тимошенко // Часопис Академії адвокатури України. – 2011. – № 3. – С. 1–7.
6. Чаплинська Ю. А. Адміністративна відповідальність за самоуправство: дис. канд. юрид. наук : 12.00.07 / Чаплинська Юлія Анатоліївна. – Дніпропетровськ, 2012. – 230 с.

7. Чаплинська Ю. А. Самоуправство в КУпАП та КК України: проблеми розмежування / Ю. А. Чаплинська // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 4. – С. 281–287.

ТЕМА 17. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН (КОМП'ЮТЕРІВ), СИСТЕМ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ І МЕРЕЖ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ

Лекція (2 год.)

Дані злочини посягають на життєво важливі інтереси держави і та суспільства, що пов'язані зі створенням і використанням новітніх інформаційних технологій і ресурсів як у всіх сферах життєдіяльності держави, так і в повсякденному житті громадян.

Комп'ютерні системи і комп'ютерні мережі дають різноманітні можливості для вчинення нових видів злочинів, а також звичайних традиційних злочинів, але більш ефективними способами.

Семінар (2 год.)

ЗАНЯТТЯ 1

1. Загальна характеристика злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.
2. Окремі види комп'ютерних злочинів.

Самостійна робота (4 год.)

Список рекомендованої літератури:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Крылов В.В. Информационные преступления – новый криминалистический объект // Российская юстиция. – 1997. – № 4. Ст. 110.
4. Крылов В.В. Информационные компьютерные преступления. М.: ИнфраМ-Норма, 1997. – 358 с.

ТЕМА 18.

ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ

Лекція (2 год.)

Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг – це суспільно небезпечні, протиправні діяння, які посягають на встановлений порядок реалізації службовими особами своїх повноважень в межах наданих їм прав та покладених на них обов'язків, якими заподіюється шкода правам, свободам чи законним інтересам громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, а також авторитету органів влади, об'єднань громадян, суб'єктів господарювання, інших юридичних осіб, від імені та/або в інтересах яких діють службові особи.

При вивченні даної теми студенту слід опанувати поняття посадової особи, передбачене законодавцем у примітці до ст. 364 КК України, а також проаналізувати ознаки інших складів злочинів.

Семінар (4 год.)

ЗАНЯТТЯ 1.

1. Поняття, загальна характеристика та система (види) злочинів у сфері службової діяльності в юридичних особах приватного права і професійній діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг
2. Зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК): характеристика складу.
3. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу (ст. 365 КК).
4. Поняття неправомірної вигоди. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК).
5. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 КК).
6. Службове підроблення. Службова недбалість (ст. ст. 366-367 КК).

Самостійна робота (6 год.)

ЗАДАЧА 1. Працівник ДАІ Оганезов чергував на ділянці дороги. Зупинив автомашину, якою керував Маковецький, він зажадав у нього пред'явити документи і, взявши під сумнів їх вірогідність, вирішив у службовому приміщенні скласти відповідний акт. Маковецький був против цього, він схопив з столу документ і вийшов на вулицю, маючи намір їхати далі. Оганезов намагався поставити машину на штрафмайданчик, але Маковецький вихопив у нього ключі від запалювання. Тоді Оганезов своїм ключем завів автомашину, відштовхнувши Маковецького від дверця кабінки і різко почав рух, збивши бортом автомобіля і, переїхавши колесом гр-на Котова, який від одержаних тілісних пошкоджень помер. Оганезов був засуджений по ст. 365 КК України. Чи вірно кваліфікував дії Оганезова суд?

ЗАДАЧА 2. Секретар з педагогічного інституту За-
вгородня систематично видавала за винагороду довідки і
залікові книжки у підтвердження складання іспитів, які
ці особи у дієвості не складали. Кваліфікуйте дії Завго-
родньої.

ЗАДАЧА 3. Борков, працюючи майстром ділянки ре-
монтного управління і, приймаючи іспит у слюсаря Алієва
на 5 розряд, зажадав від нього 80 гр. Алієв не справився із
завданням і не виконав нормативи 5 розряду, але бажаю-
чи мати 5 розряд, передав потрібну суму Боркову. Кого слід
притягати до кримінальної відповідальності?

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради Украї-
ни. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної
Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Бантишев О.Ф. Злочини у сфері службової діяльно-
сті (питання кваліфікації): Навч. посібник. – К.: МАУП,
2002. – 128 с.
4. Волженкин Б.В. Служебные преступления. – М.: Юристъ,
2000. – 368 с.
5. Волженкин Б.В., Квашиш В.Е., Цагикян С.Ш. Ответствен-
ность за взяточничество: социально-правовые и крими-
нологические проблемы. – Ер.: Айастан, 1988. – 200 с.
6. Кириченко В.Ф. Ответственность за должностные пре-
ступления по советскому уголовному праву. – М.: АН
СССР, 1956. – 132 с.
7. Лысов М.Д. Ответственность должностных лиц по со-
ветскому уголовному праву. – Казань: Изд-во Казан. ун-
та, 1972. – 176 с.
8. Мальцев В. Уголовно-правовая охрана должностных лиц
и граждан в связи со служебной или общественной дея-
тельностью. *Законность*. 1996. № 1. С. 11–18.
9. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи проти-
дії. – К.: Атіка, 2001.- 304 с.

10. Про судову практику у справах про перевищення влади
або службових повноважень: постанова Пленуму Верхо-
вного Суду України від 26 грудня. 2003 № 15 // Постанови
Пленуму Верховного Суду України у кримінальних спра-
вах. – К.: Скіф, 2006. – С. 110 – 115.
11. Про національне антикорупційне бюро: Закон України
від 14.10.2014 № 1698-VII // Відомості Верховної Ради
(ВВР), 2014, № 47, ст. 2051.
12. Про судову практику у справах про хабарництво: по-
станова Пленуму Верховного суду України від 26 квітня
2002 року № 5 // Постанови Пленуму Верховного Суду
України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. –
С. 235 – 243.
13. Хашев В. Г. Малозначність як обставина, що виключає
злочинність зловживання владою або службовим ста-
новищем / В. Г. Хашев // Форум права. – 2011. – № 2. –
С. 926–932.
14. Слуцька Т. І. Щодо змін, внесених до Кримінального
та Кримінального процесуального кодексів України у
зв'язку з імплементацією до національного законодав-
ства положень ст. 19 Конвенції ООН проти корупції /
Т. І. Слуцька // Кримінальне судочинство. Судова практи-
ка у кримінальних справах. – 2014. – № 2. – С. 133–147.

Т Е М А 19. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ

Лекція (2 год.)

При підготовці до семінарських занять на дану тему сту-
дентові слід ознайомитись з розділами VI і VII Конституції
України від 28 червня 1996 року, у яких визначені функ-
ції, принципи організації і діяльності судів і прокурату-
ри. Особливу увагу слід звернути на положення ч. 1 ст. 62
Конституції, згідно з яким «особа вважається невинуватою
у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному

покаранню, доки її вини не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду.

Важливе значення при розгляді теми має ч. 1 ст. 29 Конституції України, а саме «Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом».

При вивченні конкретних складів злочинів проти правосуддя (глава XVIII Особливої частини КК України), необхідно опанувати загальне поняття цих злочинів і знати їх систему, маючи на увазі, що у залежності від особливостей суб'єктів вони мають розділ на визначені групи.

Семінар (4 год.)

ЗАНЯТТЯ 1

1. Поняття злочинів проти правосуддя. Їх класифікація.
2. Завідомо незаконні затримання, привід, арешт або тримання під вартою (ст. 371 КК).
3. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності (ст. 372 КК).
4. Примушування давати показання (ст. 373 КК).
5. Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови (ст. 375 КК).

Самостійна робота (6 год.)

ЗАДАЧА 1. Слідчий районного відділення міліції Сазонов знаючи про те, що звинувачуваний за ст. 116 КК України Пасічник хворий « жовтухою », виніс постанову про його привід. В результаті чого він був доставлен у міліцію. Чи підлягає кримінальної відповідальності Сазонов?

ЗАДАЧА 2. Нечипоров був перекладачем по справі Ракітіної, яка звинувачувалась у здійсненні незаконного абортів вчительці Гальпериній. Максимову стало відомо, що винуватцем вагітності Гальперині був директор школи Бахіров. Слідчий усно пояснив перекладачеві Нечипорову про неприпустимість без його дозволу розголосити дані попереднього слідства. Проте через два дні Нечипоров про почуте їм на допиті у слідчого повідомив чоловікові Гальперині. Довідавшись про це, Гальперина покінчила життя самогубством. Чи мається у діях Нечипорова склад злочину?

ЗАДАЧА 3. Черговий відділу внутрішніх справ Полетаєв зробив гр-ну Карпову, що знаходився у черговій кімнаті, зауваження за те, що останій кинув на підлогу недопалок.. Карпов почав сперечатися , недопалок не підняв. Тоді Полетаєв закрив Карпова у КПУ. Закривши Карпова у КПУ, Полетаєв особистий обшук у нього не здійснив, ремень що мається у Карпова не вилучив і спостереження за його діями не здійснював. Через деякий час Полетаєв виявив, що Карпов покінчив життя самогубством. Кваліфікуйте дії Полетаєва.

ЗАНЯТТЯ 2

1. Погроза або насильство у відношенні судді, народного засідателя або присяжного (ст. 377 КК).
2. Посягання на життя судді, народного засідателя або присяжного в зв'язку з їх діяльністю, зв'язаної зі здійсненням правосуддя (ст. 379 КК).
3. Злісна непокоря вимогам адміністрації виправної установи (ст. 391 КК).
4. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти (ст. 393 КК).
5. Порухення правил адміністративного нагляду (ст. 395 КК).
6. Приховування злочину (ст. 396 КК).

ЗАДАЧА 1. Олексеев вироком районного суду був засуджений по ч. 1 ст. 152 КК України. В касаційній скарзі, поданій в Обласний суд, Олексеев свідомо хибно повідомив, що під час розслідування справи слідчий районної прокуратури Зайцев, щоб одержати необхідні йому свідчення, декілька разів ударив його кулаком в голову а начальник кримінального розшуку відділу внутрішніх справ Ієвлев погрожував, що на випадок його невизнання до кримінальної відповідальності буде притягнута його мати. При провадженні додаткового розслідування доводи засудженого про застосування до нього недозволених методів слідства з боку слідчого і начальника кримінального розшуку не підтвердились. Олексеев був притягнутий до кримінальної відповідальності і засуджений за сукупністю злочинів – згвалтування та свідомо хибний донос, поєднаний з звинуваченням у тяжкому злочині. Чи правильно суд кваліфікував дії Олексеева за ч. 2 ст. 383 КК України?

ЗАДАЧА 2. Максимов за порушення суспільного порядку був заарештований на 15 діб. Відбуваючи арешт і знаходячись під вартою. Максимов втік і був затриманий через два місяці в іншому місті, де він жив на випадкові заробітки.. Чи є дії Максимова злочинними?

ЗАДАЧА 3. Ломакін, Валеріанов і Євгенєв, погрожуючи ножем, відібрали у Машко наручний годинник і посвідчення шофера, про що Брухтукін докладно розповів своїй знайомій Синиціній, попередивши її, щоб вона нікому про це не розповідала. Синиціна нікому про звершений розбійний напад не повідомила. На допиті слідчому Синиціна заявила, що вона нічого не знає про обставини цього злочину. Які кримінально-правові норми слід застосувати стосовно Синиціної?

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Хабибуллин М.Х. Ответственность за заведомо ложный донос и заведомо ложное показание по советскому уголовному праву. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1975. – 160 с.
4. Преступления против правосудия. – М.: Норма, 2005. – 416 с.
5. Про практику застосування судами України законодавства у справах про порушення правил адміністративного нагляду: постанова Пленуму Верховного Суду України від 28 березня 1986 року (із змінами, внесеними постановами від 4 червня 1993 року № 3 та від 26 жовтня 1995 року № 19. – С. 115 – 120.
6. Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність, власність суддів і працівників правоохоронних органів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 червня 1992 року № 8 (із змінами, внесеними постановою від 3 грудня 1997 року № 12 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 160 – 170.
7. Про судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушеннями режиму відбuvання покарання в місцях позбавлення волі: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 березня 1993 року № 2 (із змінами, внесеними постановами від 13 січня 1996 року № 3 та від 3 грудня 1997 року № 12) // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 226 – 235.

ТЕМА 20.
ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ
НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ
(ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ)

Лекція (2 год.)

При вивченні вказаної теми перш за все необхідно опанувати загальне поняття військового злочину, яке подане законодавцем у ст. 401 КК України (в редакції 2001р.).

Важливо звернути увагу на особливості родового об'єкту, знати, хто може бути суб'єктом військового злочину, а також ретельно розібратись в системі складів цих злочинів, які залежно від безпосереднього об'єкту посягання поділяються на декілька груп.

Семінар (2 год.)

З А Н Я Т Т Я 1

1. Поняття військового злочину, система розглянутої групи злочинів.
2. Загальна характеристика злочинів проти порядку дотримання вимог військової дисципліни.
3. Характеристика злочинів проти обов'язків військової служби.
4. Злочини проти порядку користування військовим майном і його заощадженням.

Самостійна робота (4 год.)

З А Д А Ч А 1. Рядовий Фетисов о 8 годині ранку самовільно відлучився від розташування військової частини. Через 2 години після цього Фетисова зустрів в місті сержант Гришин, який проходив з ним службу в одній частині. Знаючи, що Фетисов знаходився за межами місця служби без дозволу, сержант Гришин наказав йому негайно повернутись до частини. Маючи намір погуляти в місті до вечора,

Фетисов у розташування частини не поїхав, а повернувся до місця служби тільки о 22 годині тієї ж доби. Як мають бути кваліфіковані дії Фетисова?

З А Д А Ч А 2. Маючи невдоволення від службових вимог свого командира відділення ефрейтора Кедрова, рядовий Смірнов у присутності своїх співробітників заявив, що він поб'є Кедрова за те, що той проявляє намагання у виконанні обов'язків по військової службі. Про наміри Смірнова стало відомо Кедрову..

З А Д А Ч А 3. Посварившись на ґрунті особистих стосунків зі своїм співслужбовцем – молодшим сержантом Шатровим, рядовий Тарасов на місцевому пляжі ударив Шатрова кулаком в обличчя, чим завдав йому під оком кровопідтік. Як мають бути кваліфіковані дії Тарасова?

З А Н Я Т Т Я 2

1. Злочини проти спеціальних обов'язків військової служби.
2. Злочини проти встановленого порядку зберігання воєнної таємниці. Відмінність даного складу від розголошення державної таємниці.
3. Характеристика військових посадових злочинів.
4. Загальна характеристика злочинів проти порядку виконання військової служби на поле бою й у районі військових дій.
5. Характеристика злочинів, передбачених міжнародними конвенціями.

З А Д А Ч А 1. Єфрейтор Силантьєв у спальному приміщенні казарми в нічний час ударив по щоці свого співробітника Зинов'єва за те, що той, розмовляючи з іншими солдатами, заважав йому спати. Зинов'єв звернувся в прокуратуру з заявою про притягнення Силантьєва до кримі-

нальної відповідальності. Чи є дії Силантьєва злочином? Якщо так, то як їх слід кваліфікувати.

ЗАДАЧА 2. Працюючи в поштовому відділенні телеграфісткою, Семенова на прохання рядового Петрова склала і спрямувала у військову частину телеграму з зазначенням того, що в силу тяжких сімейних обставин військовий комісаріат просить надати Петрову короткострокову відпустку. На основі цієї телеграми рядовий Петров одержав 10-ти денну відпустку з виїздом до місця проживання родини. Як мають бути кваліфіковані дії Петрова і Семенової? Чи можлива співучасть громадянських осіб у військових злочинах?

ЗАДАЧА 3. Військовий будівник – рядовий Нестеров, який прослужив в армії понад одного року, продав виданий йому для особистого використання бушлат одному з громадян, з яким познайомився при звільненні. Чи міститься в діях Нестерова склад військового злочину?

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Хабибуллин М.Х. Ответственность за заведомо ложный донос и заведомо ложное показание по советскому уголовному праву. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1975. – 160 с.
4. Преступления против правосудия. – М.: Норма, 2005. – 416 с.
5. Про практику застосування судами України законодавства у справах про порушення правил адміністративного нагляду: постанова Пленуму Верховного Суду України від 28 березня 1986 року (із змінами, внесеними постановами від 4 червня 1993 року № 3 та від 26 жовтня 1995 року № 19. – С. 115 – 120.

6. Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність, власність суддів і працівників правоохоронних органів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 червня 1992 року № 8 (із змінами, внесеними постановою від 3 грудня 1997 року № 12 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 160 – 170.
7. Про судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушеннями режиму відбування покарання в місцях позбавлення волі: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 березня 1993 року № 2 (із змінами, внесеними постановами від 13 січня 1996 року № 3 та від 3 грудня 1997 року № 12) // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – К.: Скіф, 2006. – С. 226 – 235.

ТЕМА 21.

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ МИРУ, БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ

Лекція (2 год.)

Злочини проти миру, безпеки людства і міжнародного правопорядку в діючому кримінальному законодавстві виділені окремим розділом. Ця група злочинних зазіхань відноситься до міжнародних, тому що джерелом норм виступають міжнародні договори й угоди, ратифіковані Україною.

Семінар (2 год.)

ЗАНЯТТЯ 1.

1. Злочини проти миру.
2. Злочини проти людства.
3. Злочини проти міжнародного правопорядку.

Самостійна робота (2 год.)

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.
3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва держав відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 2625 (XXV) від 24.10.1970 р. *Міжнародне право в документах* / за заг. ред. М. В. Буроменського. 2-е вид., випр. і допов. Харків: Мачулін, 2006. С. 12–16.
4. Делінський О. А. Концептуальні аспекти становлення сучасної системи міжнародної безпеки. *Актуальні проблеми держави та права*: зб. наук. пр. Одеса: Юрид. літ., 2001. Вип. 11. С. 593–598.
5. Демченко В.В., Прусс В.М., Шемякин А.Н. Пиратство, терроризм, мошенничество на море. Правовые аспекты. – Одеса: Бахва, 1997. – 144 с.
6. Кибальник А.Г., Соломоненко И.Г. Преступления против мира и безопасности человечества. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 385 с.
7. Ромашов Ю.С. Борьба с преступлениями международного характера, совершаемыми на море (терроризм, пиратство, незаконный оборот наркотиков и другие преступления). – М.: РосКонсульт, 2001. – 300 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО МОДУЛЮ IV

1. Загальна характеристика злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян.
2. Надруга над державними символами (ст. 338 КК). Аналіз складу злочину.
3. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, члену громадського формування з

охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві (ст. 342 КК). Аналіз складу злочину.

4. Загальна характеристика злочинів в сфері використання ЕОМ та комп'ютерних систем.
5. Загальна характеристика злочинів проти в сфері службової діяльності.
6. Перевищення влади або службових повноважень (ст. 365 КК).
7. Давання або отримання неправомірної вигоди (ст. ст. 368-390 КК).
8. Загальна характеристика злочинів проти правосуддя.
9. Посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя (ст. 379 КК). Аналіз складу злочину.
10. Загальна характеристика злочину: втеча з місця позбавлення волі або з-під варти (ст. 393 КК).
11. Приховування злочину (ст. 396 КК). Аналіз складу злочину.
12. Загальна характеристика злочинів проти встановленого порядку несення військової служби.
13. Загальна характеристика злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.
14. Найманство (ст. 447 КК). Відмінність цього злочину від суміжних злочинів.
15. Примушення до виконання чи невиконання цивільно-правових обов'язків.
16. Види посадових осіб за кримінальним законодавством.
17. Кримінальна відповідальність за пиратство (ст. 446 КК).
18. Примушення до дачи показань (ст. 373 КК)
19. Злісна непокора вимогам адміністрації виправної установи (ст. 391 КК).

20. Завідомо незаконні затримання, привід або арешт (ст. 371 КК).
21. Постановлення суддею завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови (ст. 375 КК).
22. Кримінальна відповідальність за виготовлення, збереження, перевозу, пересилку в Україну з метою збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї (ст. 199 КК).
23. Зловживання владою чи службовими повноваженнями (ст. 364 КК).
24. Порушення правил адміністративного нагляду (ст. 395 КК).

4. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)»

1. Поняття і значення кваліфікації злочинів. Соціальне та правове значення кваліфікації.
2. Поняття та система Особливої частини кримінального права. Ознаки, покладені в основу будови системи Особливої частини.
3. Співвідношення Загальної та Особливої частини кримінального права.
4. Види кримінально-правових норм в кримінальному законодавстві України.
5. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності.
6. Злочини проти основ національної безпеки України. Аналіз складів злочинів.
7. Державна зрада (ст. 111 КК). Форми цього злочину. Відмінність цього злочину від суміжних складів.
8. Посягання на життя державного чи громадського діяча (ст. 112 КК). Відмінність цього складу від посягання на життя представника іноземної держави (ст. 443 КК).
9. Диверсія (ст. 113 КК). Аналіз складу злочину.
10. Загальна характеристика злочинів проти життя та здоров'я особи.
11. Види умисних вбивств за кримінальним законодавством.
12. Поняття та ознаки вбивства.
13. Умисне вбивство при обтяжуючих обставинах (ч. 2 ст. 115 КК).
14. Характеристика видів вбивств при пом'якшуючих обставинах (ст. ст. 116, 117, 118 КК).

15. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини (ст. 117 КК). Аналіз складу злочину.
16. Вбивство з необережності (ст. 119 КК). Аналіз складу злочину.
17. Загальна характеристика злочинів проти здоров'я.
18. Умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого (ст. 121 КК) та його відмінність від вбивства.
19. Незаконне проведення абортів (ст. 134 КК). Аналіз складу злочину.
20. Загальна характеристика злочинів, що ставлять у небезпеку життя та здоров'я.
21. Загальна характеристика злочинів проти волі, честі та гідності особи. Відмінність цих злочинів від інших злочинів, у яких в якості потерпілого може виступати фізична особа.
22. Торгівля людьми (ст. 149 КК). Аналіз складу злочину.
23. Загальна характеристика злочинів проти статевої свободи і недоторканості особи.
24. Загальна характеристика злочинів проти виборчих прав громадян.
25. Перешкоджання здійсненню виборчого права (ст. 157 КК). Аналіз складу злочину.
26. Неправомірне використання виборчих бюлетенів, підлог виборчих документів або неправильний підрахунок голосів чи неправильне оголошення результатів виборів (ст. 158 КК). Аналіз складу злочину.
27. Порушення таємниці голосування (ст. 159 КК). Аналіз складу злочину.
28. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або ставлення до релігії (ст. 161 КК). Аналіз складу злочину.
29. Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей (ст. 164 КК). Аналіз складу злочину.

30. Загальна характеристика та види злочинів проти власності.
31. Загальне поняття та ознаки розкрадання.
32. Поняття та ознаки предмету розкрадання.
33. Загальна характеристика некорисних злочинів проти власності.
34. Крадіжка (ст. 185 КК). Аналіз складу злочину.
35. Розбій (ст. 187 КК) і його відмінність від вимагання (ст. 189 КК).
36. Шахрайство (ст. 190 КК). Аналіз складу злочину.
37. Вимагання (ст. 189 КК). Аналіз складу злочину.
38. Розкрадання шляхом привласнення, розтрата чи зловживання службовим становищем (ст. 191 КК). Аналіз складу злочину.
39. Момент закінчення розкрадання.
40. Загальна характеристика кваліфікуючих ознак розкрадання.
41. Корисні посягання на власність без ознак розкрадання. Відмінність цих злочинів від розкрадання.
42. Придбання або збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом (ст. 198 КК). Аналіз складу злочину.
43. Загальна характеристика злочинів в сфері господарчої діяльності.
44. Поняття злочинів в сфері господарчої діяльності. Їх відмінність від розкрадань.
45. Фіктивне підприємництво (ст. 205 КК).
46. Контрабанда (ст. 201 КК). Відмінність цього злочину від контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин чи прекурсорів (ст. 305 КК).
47. Ухилення від сплати податків (ст. 212 КК). Аналіз складу злочину.
48. Легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутого злочинним шляхом. Аналіз складу злочину.

49. Злочини в бюджетній сфері. Аналіз складів злочинів.
50. Загальна характеристика злочинів проти довкілля.
51. Загальна характеристика злочинів проти громадської безпеки.
52. Створення злочинної організації (ст. 255 КК). Аналіз складу злочину.
53. Бандитизм (ст. 257 КК). Аналіз складу злочину.
54. Терористичний акт (ст. 258 КК). Аналіз складу злочину.
55. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК). Аналіз складу злочину.
56. Загальна характеристика злочинів проти безпеки виробництва
57. Загальна характеристика злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту.
58. Порухення правил безпеки руху і експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту (ст. 276 КК). Аналіз складу злочину.
59. Незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК).
60. Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річного транспорту (ст. 278 КК).
61. Загальна характеристика злочинів проти громадського порядку та моральності.
62. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак складу: масові заворушення (ст. 294 КК). Їх відмінність від групового порушення громадського порядку (ст. 293 КК).
63. Хуліганство (ст. 296 КК) та його відмінність від злочинів проти особи.
64. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність (ст. 304 КК). Аналіз складу злочину.

65. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК). Аналіз складу злочину.
66. Загальна характеристика злочинів в сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.
67. Розголошення державної таємниці (ст. 328 КК). Аналіз складу злочину.
68. Загальна характеристика злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян.
69. Надруга над державними символами (ст. 338 КК). Аналіз складу злочину.
70. Опір представникві влади, працівникові правоохоронного органу, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві (ст. 342 КК). Аналіз складу злочину.
71. Загальна характеристика злочинів в сфері використання ЕОМ та комп'ютерних систем.
72. Загальна характеристика злочинів проти в сфері службової діяльності.
73. Перевищення влади або службових повноважень (ст. 365 КК).
74. Давання або отримання неправомірної вигоди (ст. ст. 368-390 КК). Аналіз складів злочину.
75. Загальна характеристика злочинів проти правосуддя.
76. Посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя (ст. 379 КК). Аналіз складу злочину.
77. Загальна характеристика злочину: втеча з місця позбавлення волі або з-під варти (ст. 393 КК).

78. Приховування злочину (ст. 396 КК). Аналіз складу злочину.
79. Загальна характеристика злочинів проти встановленого порядку несення військової служби.
80. Загальна характеристика злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.
81. Найманство (ст. 447 КК). Відмінність цього злочину від суміжних злочинів.
82. Примушення до виконання чи невиконання цивільно-правових обов'язків.
82. Види посадових осіб за кримінальним законодавством.
83. Кримінальна відповідальність за піратство (ст. 446 КК).
84. Примушення до дачи показань (ст. 373 КК)
85. Злісна непокоря вимогам адміністрації виправної установи (ст. 391 КК).
86. Завідомо незаконні затримання, привід або арешт (ст. 371 КК).
87. Постановлення суддею завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови (ст. 375 КК).
88. Кримінальна відповідальність за виготовлення, збереження, перевозу, пересилку в Україну з метою збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї (ст. 199 КК).
89. Зловживання владою чи службовими повноваженнями (ст. 364 КК).
90. Порушення правил адміністративного нагляду (ст. 395 КК).
91. Кримінальна відповідальність за зівалтування (ст. 152 КК).

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)»

Нормативні акти

1. Конституція України від 28.06.96 р. // <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Кримінальний кодекс України : [Електронне видання]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. // <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. // <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 р. // <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 18.04.1961 р. // Internet: www.rada.gov.ua.
7. Віденська конвенція про консульські зносини 24.04.1963 р. // Internet: www.rada.gov.ua.
8. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва держав відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 2625 (XXV) від 24.10.1970 р. *Міжнародне право в документах* / за заг. ред. М. В. Буроменського. 2-е вид., випр. і допов. Харків: Мачулін, 2006. С. 12–16.
9. Конвенция государств СНГ “О правовой помощи и правовых отношениях в гражданских, семейных и уголовных отношениях” 1993 г. (Минск) // Internet: www.rada.gov.ua.
10. Конвенція про передачу засуджених осіб “Про приєднання до Конвенції” див. Закон № 337/95-ВР від 22.09.95 // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 31. – Ст. 248.

11. Международный пакт о гражданских и политических правах: принят резолюцией 2200 А (XXI) Генеральной Ассамблеи от 16 декабря 1966 г. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pactpol
12. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах (Конвенція ратифікована із змінами і застереженнями Законом № 44/98-ВР від 16.01.98) // Internet: www.rada.gov.ua.
13. Європейська конвенція про видачу правопорушників (Конвенцію ратифіковано Законом № 43/98-ВР від 16.01.98).
14. О государственной защите работников суда и правоохранительных органов: Закон Украины от 23 декабря 1993 г. с изм., внес. согласно законам Украины, по сост. на 23 декабря 2015 г. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T378100.html
15. О решении Совета национальной безопасности и обороны Украины от 6 мая 2015 г. «О Стратегии национальной безопасности Украины»: Указ Президента Украины от 26 мая 2015 г. № 287/2015. URL: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015
16. Питання Апарату Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 16.06.2005 р. № 966/2005. URL: www.rainbow.gov.ua
17. Про дію міжнародних договорів на території України: Закон України від 08.12.91 р. // Internet: www.rada.gov.ua.
18. Про державний кордон: Закон України від 04.11.91 р.
19. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р.
20. Про практику розгляду судами справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями від 23.12.2005 р. № 13: // Internet: www.rada.gov.ua.
21. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992. – № 2135 – XII
22. Про судову практику у справах про необхідну оборону: Постанова ПВСУ від 26.04.2002. № 1: // Internet: www.rada.gov.ua.

23. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності : Постанова ПВСУ від 25.12.2000. – № 12: // Internet: www.rada.gov.ua.
24. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова ПВСУ від 24.10.2003. № 7.: // Internet: www.rada.gov.ua.
25. Про умовно-дострокове звільнення від покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким: Постанова ПВСУ від 26.04.2002. р. № 2: // Internet: www.rada.gov.ua.
26. Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів: Постанова ПВС України від 26.06.1992 р. № 8. *Постанови Пленуму Верховного Суду України 1972–2002*: офіц. вид. / за заг. ред. В. Т. Маляренко. Київ: А.С.К., 2003. 560 с.
27. Про практику розгляду судами кримінальних справ про виготовлення або збут підроблених грошей чи цінних паперів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.04.1996 р. № 6. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/VS96003.html
28. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 р. № 3. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-02>
29. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 07.02.2003 р. № 2. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03>
30. Про судову практику у справах про злочини проти власності: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 р. № 10. *Вісник Верховного Суду України*. 2009. № 12. С. 9–16.

31. Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 р. № 5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08>
32. Положення “Про порядок здійснення помилування”, затверджене указом Президента України від 16.09.2009 р. № 1118/2005.
33. Перелік захворювань, які є підставою для подання в суди матеріалів про звільнення засуджених від подальшого відбування покарання від 18.01.2000 № 3-6.
34. Про Доктрину інформаційної безпеки України: проект Указу Президента України. URL: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=113319&cat_id=61025

Спеціальна література

1. Архипов А., Городецкий А., Михайлов Б. Экономическая безопасность: Оценки, проблемы, способы обеспечения. *Вопросы экономики*. 1994. – № 12. – С. 36–44.
2. Астемиров З. А. Проблемы теории уголовной ответственности и наказания: Учеб. пособ. по спецкурсу /Даг. гос. ун-т им.В.И. Ленина – Махачкала, 1994. – 90 с.
3. Бандурка А. М., Зелинский А. Ф. Вандализм. Харьков: Ун-т внутр. дел, 1996. – 200 с.
4. Бантишев О. Ф., Шамара О. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації): монографія. 3-є вид., перероб. і допов. Луганськ: ТОВ «Віртуальна реальність», 2014. – 240 с.
5. Батиргареева В. С. Кримінологічна характеристика та попередження розбоїв, поєднаних з проникненням у житло. Харків: Одесей, 2003. – 256 с.
6. Батиргареева В. С., Нетеса Н. В. Щодо проблеми визначення кримінально-правових форм сепаратизму. *Право і безпека*. 2014. № 1. – С. 65–69.
7. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності. – К.: Атіка, 2004. – 296 с.
8. Баулін Ю. Кримінальна відповідальність: сутність, зміст та правова форма // Вісник Академії правових наук України. – 2003. – № 2 – 3. – С. 626–633.
9. Блум М. И., Тилле А.А. Обратная сила закона (действие советского уголовного закона), – М.: Юрид. лит., 1969. – 133 с.
10. Бойцов И. Действие уголовного закона во времени и в пространстве. – СПб., 1995. – 189 с.
11. Бородин С. В. Преступления против жизни. Санкт-Петербург: Юрид. центр Пресс, 2003. – 467 с.
12. Брич Л. П., Навроцкий В. О. Кримінально-правова кваліфікація ухилення від оподаткування в Україні. Київ: Атіка, 2000. – 288 с.
13. Вереша Р. В. Суб’єктивні елементи підстави кримінальної відповідальності: підручник. Київ: Атіка, 2006. – 740 с.
14. Ветров Н. И. Преступления против порядка управления, посягающие на нормальную деятельность органов внутренних дел: учеб. пособие. Москва: МССШМ МВД СССР, 1989. – 115 с.
15. Викторов Б. А., Дмитриев П. С., Курляндский В. И. О характере субъективной стороны при измене Родине и шпионаже. *Советское государство и право*. 1965. № 2.- С. 77–84.
16. Волков Б. С. Мотив и квалификация преступления. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1968. – 167 с.
17. Володарський В. Проблеми питання необхідної оборони // Право України. – 1998. – № 11.-118-121.
18. Гаухман Л. Д. Борьба с насильственными посягательствами. Москва: Юрид. лит., 1969. – 120 с.
19. Глушков В. О. Правоохоронні органи та їх роль у функції забезпечення державної безпеки України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Юридичні науки*. Херсон: Гельветика, 2013. Вип. 3, т. 1. – С. 47–52.
20. Голіна В. В. Судимість як соціально-правове явище: сутність, призначення, наслідки // Вісник Академії правових наук України. – 2005. – № 2. – С. 173–182.

21. Гончар Т. О Гончар Т. О. Окремі проблеми застосування покарання щодо неповнолітніх // *Правова держава*. – 2005. – № 8. – С. 129–133.
22. Гончар Т. О. Питання осудності та неосудності неповнолітніх: проблеми та перспективи // *Правова держава*. – 2003. – № 6. – С. 78–82.
23. Дагель П. С. Неосторожность. Уголовно-правовые и криминологические проблемы. – М.: Юрид.лит., 1977. – 143 с.
24. Данільян О. Г., Дзьобань О. П., Панов М. І. Національна безпека України: структура та напрямки реалізації: навч. посіб. Харків: Фоліо, 2002. – 285 с.
25. Делінський О. А. Концептуальні аспекти становлення сучасної системи міжнародної безпеки. *Актуальні проблеми держави та права*: зб. наук. пр. Одеса: Юрид. літ., 2001. Вип. 11. – С. 593–598.
26. Дзьоба В. Т. Уголовная ответственность за посягательство на жизнь работника милиции или народного дружинника: автореф. дис.... канд. юрид. наук. Киев, 1985. – 22 с.
27. Діордіца І. В. Кримінально-правова відповідальність за дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади: дис. ... канд. юрид. наук. Київ: Київ. міжнар. ун-т, 2008. – 193 с.
28. Емельянов В. П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование. Санкт-Петербург: Юрид. центр Пресс, 2002. – 291 с.
29. Жаліло Я. До формування категоріального апарату науки про економічну безпеку. *Стратегічна панорама*. 2004. № 3. – С. 97–104.
30. Зелинский А.Ф. Осознанное и неосознанное в преступном поведении. – Харьков: Вища шк., 1986. – 167 с.
31. Злобин Г. А., Никифоров Б. С. Умысел и его формы. – М.: Юрид.лит., 1972. – 264 с.
32. Карпец И. И. Наказание: социальные, правовые и криминологические проблемы. – М., 1973.
33. Карпец И.И. Уголовное право и етика. – М.: Юрид. Лит., 1985. – 256 с.
34. Карпушин М. П., Курляндський В. И. Уголовная ответственность и состав преступления. – М.: Юрид. лит., 1974. – 231 с.
35. Качинський А. Б. Екологічна політика й екологічна безпека України. *Екологічний вісник*. 2006. № 1. – С. 14–17.
36. Ковалев М.И., Кругликов Л. Л. Смягчающие и отягчающие обстоятельства в советском уголовном праве. – Воронеж, 1985.- 231 с.
37. Козаченко И. Я. Уголовная ответственность: мера и форма выражения: Текст лекций. – Свердловск: СЮИ, 1987. – 47 с.
38. Комиссаров В. С. Терроризм, бандитизм, захват заложника и другие тяжкие преступления против общества. Москва: Кросна-Лекс, 1997. – 150 с.
39. Коржанский Н. И. Объект и предмет уголовно-правовой охраны. – М., 1980. – 211 с.
40. Короленко М. П. Кваліфікація і класифікація умисних вбивств при обтяжуючих обставинах: дис.... канд. юрид. наук. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2002. – 203 с.
41. Костенко О. М. Культура і закон у протидії злу: монографія. Київ: Атіка, 2008. – 352 с.
42. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студ. юрид. спец. вищ. закладів освіти / За ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К. – Харків: Юрінком – Інтер-Право, 2001. – 416 с.
43. Кузнецова Н. Ф. Ответственность за приготовление и покушение на преступление. – М.: Изд-во МГУ, 1958. – 218 с.
44. Лантінов Я. О. Щодо визначення національної безпеки України як об'єкта кримінально-правової охорони. *Форум права*. 2011. № 1. – С. 570-574. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11ljokpo.pdf>
45. Левертова Р. А. Ответственность за психическое насилие по советскому уголовному праву. Омск: Омск. высш. шк. милиции, 1978. – 103 с.
46. Лихова С. Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і грома-

- дянина (розділ V Особливої частини КК України): монографія. Київ: Київ. ун-т, 2006. -573 с.
47. Ліпкан В. А., Діордіца І. В. Національна безпека України: кримінально-правова охорона: навч. посіб. Київ: Вид-во КНТ, 2007. – 292 с.
48. Лопашенко Н. А. Преступления в сфере экономической деятельности: понятие, система, проблемы квалификации и наказания: автореф. дис.... канд. юрид. наук. Саратов, 1997. – 43 с.
49. Мальцев В. Уголовно-правовая охрана должностных лиц и граждан в связи со служебной или общественной деятельностью. *Законность*. 1996. № 1. – С. 11–18.
50. Мамчур В. М. Кримінальна відповідальність за умисне вбивство особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку: автореф. дис.... канд. юрид. наук. Київ, 2002. – 22 с.
51. Марін О. К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм: монографія. Київ: Атіка, 2003. – 224 с.
52. Мошняга Л. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти конституційних основ національної безпеки України: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2011. – 253 с.
53. Музика А. А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів. Київ: Логос, 1998.- 324 с.
54. Навроцький В. О. Кримінальний кодекс України 2001 року: підсумки та перспективи // Юридичний вісник України. – 2006. – № 17. – С. 3, 6, 7.
55. Никифоров А.С. Юридическое лицо как субъект преступления и уголовной ответственности. – М.: центр ЮрИнфоР, 2003. – 204 с.
56. Нікітін Ю. В. Протидія злочинності в системі забезпечення внутрішньої безпеки українського суспільства: монографія. Київ: ВНЗ «Національна академія управління», 2009. – 373 с.
57. Овчинникова А. П. Сущность и значение принудительных мер медицинского характера. – М., 1977. – 233 с.
58. Пономаренко Ю. А. Зворотна дія кримінального закону в часі: Автореф. дис... канд. юрид. наук. – Х.: Б.в., 2002. – 20 с.
59. Правове забезпечення державного суверенітету України: монографія / Ю. С. Шемшученко та ін.; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. Київ: Юрид. думка, 2011. – 300 с.
60. Рощина І. Нове у законодавстві України і перспективи запобігання злочинності // Право України. – 2004. – № 3. – С. 60–62.
61. Ситникова А.И. Приготовление к преступлению и покушение на преступление : Монография. – М.: Ось-89, 2006. – 160 с.
62. Скулиш Є. Д. Інформаційна безпека як чинник державотворення в Україні. *Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави*: матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 30 берез. 2012 р.). Київ: Наук-вид. відділ НА СБ України, 2012. – С. 8-11.
63. Сотула О. С. Кримінальна відповідальність за посягання на життя державного чи громадського діяча: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2003. – 20 с.
64. Спасов Б. П. Закон и его толкование / Пер. с болг. В.Ф. Сафронова. Отв. Ред. Е.И. Камашин. – М.: Юрид. лит., 1986. – 274 с.
65. Стрельцов Є. Л. Економічні злочини: внутрідержавні та міжнародні аспекти. Одеса: АстроПринт, 2000. – 473 с.
66. Стручков Н. А. Уголовная ответственность и ее реализация в борьбе с преступностью. – Саратов, 1978. – 255 с.
67. Тацій В. Я. Ответственность за хозяйственные преступления: объект и система. Харьков: Вища шк., 1984. – 232 с.
68. Тацій В., Сташис В. Новий Кримінальний кодекс України // Право України. – 2001. – № 7. – С. 8–10.
69. Терентьев В.І. Відповідальність спеціального суб'єкту злочину за кримінальним правом України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Одеса, 2003. – 20 с.
70. Тимошенко А. С. Международный контрольный механизм в системе экологической безопасности. *Государство и право*. 1992. № 12. – С. 93–99.

71. Тихий В. П. Злочини проти суспільної (загальної) безпеки: конспект лекцій. Харків: Нац. юрид. акад. України, 1996. – 69 с.
72. Уголовное право Украины. Учебник для вузов. Общая и Особенная части / Отв. редактор заслуженный деятель науки и техники Украины, доктор юридических наук, профессор Е. Л. Стрельцов. – Х.: Одиссей, 2007. – 671 с.
73. Фріс П. Л. Ідеологічні основи кримінально-правової політики. *Про злочини та покарання: еволюція кримінально-правової доктрини*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 250-річчю трактату Чезаре Беккарія (м. Одеса, 13 черв. 2014 р.); МОН України, НУ ОЮА, ПРЦ НАПрН України, Одес. відділ. ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права». Одеса: Юрид. літ., 2014. – С. 33–38.
74. Хавронюк М. Перспективи розвитку Загальної частини Кримінального кодексу України // *Юридичний вісник України*. – 2006. – № 16. – С. 4–5.
75. Чуваков О. А. Роль дополнительного объекта в квалификации террористических актов. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2008. Т. 13, вип. 9. – С. 95–101.
77. Чуваков О. А. Посягательство на жизнь государственного или общественного деятеля в системе преступлений против основ национальной безопасности Украины. *Правова держава*. 2009. № 11. – С. 147–152.
78. Чуваков О. А. К вопросу о классификации преступлений против основ национальной безопасности Украины. *Legal Reforms of the Future & the Future of Legal Reforms: special issue dedicated to the International Scientific Symposium (Luxembourg, Grand Duchy of Luxembourg, 26–29 November, 2015)*. Luxembourg, 2015. – С. 70–75.
79. Чуваков О. А. О роли видового объекта в классификации преступлений против основ национальной безопасности Украины. *Law and History Review (USA)*. 2016. № 4. – С. 1383–1389.
80. Чуваков О. А. Злочини проти основ національної безпеки України: проблеми кримінально-правової теорії і практики: монографія. Одеса: Фенікс, 2017. – 362 с.
81. Чуваков О.А. Кримінально-правова протидія злочинам проти основ національної безпеки України: теорія і практика: автореф. дис.... доктора юрид. наук. Київ, 2017. – 36 с.
82. Чуйко З. Д. Конституційні основи національної безпеки України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2008. – 18 с.
83. Чугуников І. І. Об'єкт злочину як підстава для побудови системної особливої частини кримінального кодексу України / І.І. Чугуников // *Актуальні проблеми держави та права*// 36. наук. праць. – О., 2010. – № 55. – С. 115–130.
84. Юридична відповідальність: проблеми виключення та звільнення / Колектив авторів. Відп. ред. Ю. В. Баулін. – Донецьк : ПП «Кальміус», 2013. – 424 с.
85. Шаргородский М. Д. Вопросы общей части уголовного права (Законодательство и судебная практика) / Отв. ред. В.А. Иванов. – Л.: изд-во Ленинград. ун-та, 1995. – 256.

ЗМІСТ

Навчальне видання

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)

Програма курсу та методичні рекомендації
до вивчення навчальної дисципліни

Для студентів денного відділення
економіко-правового факультету

Спеціальність: 081 «Право»
Рівень вищої освіти: перший бакалаврський

Розробники:

Чуваков О.А., Павлова Т.О., Кучанський С.М.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.	3
2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)».....	10
3. ПОНЯТТЯ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ, ЇЇ ЗНАЧЕННЯ І СИСТЕМА. ЗВ'ЯЗОК ЗАГАЛЬНОЇ І ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....	13
Модуль І.....	13
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО МОДУЛЮ І.....	32
Модуль ІІ.....	34
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО МОДУЛЮ ІІ.....	52
Модуль ІІІ.....	54
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО МОДУЛЮ ІІІ.....	67
Модуль ІV.....	69
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО МОДУЛЮ ІV.....	86
4. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)».....	89
5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)».....	95

Підписано до друку 24.06.2019 р. Формат 60х84/16. Ум.-друк. арк. 6,28.
Зам. № _____. Тираж 50 прим.